

ORATIO
ECCLESIASTICA
DE PASTORIBVS
OVIVM CHRIS
STI,
Authore Georgio Wicelio
Ecclesiastico. .

Coloniæ ex officina Ioannis Quen-
tel, Anno Christi nati
M. D. XLVIII.

Cum gratia & priuilegio Cæsareæ
Maiestatis, ad triennium.

GEORGII

WICELII ECCLESIE

astica de Pastoribus ouium

CHRISTI, ORATIO,

NEMO omnium mihi facile credet, viri si de commendati & religione venerabiles, quæ grauate hanc dicendi prouinciam inter vos nunc susceperim, idcirco duabus de causis, quarum altera est meipsum cognitio, altera negotij suscepti magnitudo. Ita enim exploratis viribus meis, mihiipsum sæpenumero innotui, ut longissime fugere à suggestis laudabilius posthac mihi ducā, quàm ad hæc vlllo tempore, vlllo modo accedere. Experiens etiam dum hac de re testificari

A ñ queo,

queo, & audeo fateri, in toto isto consensu viri optimi vix reperiri quinquā, qui ad id obeūdi muneris non possit esse me tum aptior, tum instructior, vt iam huic timiditati meæ pudor etiā aliquis mihi accedere videatur. Quā vero magnū sit, quod his imponitur humeris onus, sentio ego melius, vt pote cui dicendū est. Nisi forte q̄s leue existimet, de causa religionis in congregatione hoīm doctrina Christiana prædicatorum, & hac p̄sertim nostra ætate, verba facere. De prophanis rebus nihil est periculi quæ quis peroret: & eæ pleręq̄ ita sese habent, vt accuratiore oratione aliquando, ac ista nescio q̄ anxietate indignæ iudicari possint, maxie inter Christianos. Verū

STICA DE PASTORIB.

rum de sacris cum authoritate atq;
 dignitate aliqua loqui, deinde
 ad conuentus presentis captum, q̄
 loquaris, solícite moderari: postre
 mo hunc clauum inter loquendū
 tenere, ne à veritatis tramite deui
 es, neve vlla vocula supremū pre
 sidem, seu hæc dolosa sit, seu ocio
 sa, affectib⁹ arbitris offendas, res
 non maxima non esse potest. Cæ
 terum animus est de pastoribus ec
 clesiasticis atq; horum officio di
 cere, ita nimirum, vt in illo pphē
 tico verbo, ceu in suo vno cardine
 omnis oratio voluatur: Dabo vo Hiere. 3.
 bis pastores secūdum cor meum,
 & pascant vos sciētia & intelligen
 tia, ait dominus Deus Zebaoth.
 Quæ verba sacrosanctissima, Hi
 eremias plenus spiritus sancto, ad fi

A iij li

lios quidem Israel secundum carnem,
ex ore beneuolentissimi Dei non
tam dixit quam scripsit: attamen eadem
& dicta & scripta esse nobis, quod su-
mus filij Israel secundum spiritum, ha-
bentes eandem fidem Dei Abraham,
Isaac & Iacob, nihil prorsum addu-
bitamus. Inuitat bonus Deus eo
prophetae loco utrosque Israelitas, va-
rijs iucundisque promissionibus, ad
perfectam resipiscenciam, quae videlicet
est, si contempta idololatria, in
posterum uni Deo seruiamus ex ani-
mo, sique a malo declinantes, bonum
fecerimus. Cuiusmodi a nobis ve-
re Israelitis tanto seuerius exigitur,
quanto excellentius est priore hoc
nostrum Nouum pactum. Vos, quaeso,
venerandi patres, & iidem dile-
cti fratres, ut pro vestra benignita-
te

te me, dum ppheticum locum ceu
 thema sermōis huius, qua possum
 fide ac diligētia excutio, attēte au
 diatis. Promittuntur nobis pasto
 res à bono patrefamilias, non quī
 dem pastores armētorū, sed pasto
 res hominū, quemadmodum ijdē
 piscatores hominū in Euāgelistis
 appellant, q̄s cap. xvi. ppheta no
 ster venatores vocat, nimirum &
 ipsos venatores hoīm. Dñō nō cu
 ra est de bobus, aut piscibus, aut fe
 ris, sed de hoīb, quos secundum
 imaginem suā creauit, sanctius q̄
 pe his animal, mētisq̄ capacius al
 tæ. Sentit aut pastor noīe quos li
 bet populi sui p̄sides, siue velis re
 ges, siue eos curatores accipere, q̄
 rum sollicitudo est de rebus interi
 oris hoīs. Hos cū primis hoc loco

A iij in

intelligam⁹ oportet, p̄sertim quando ita p̄stales postulāt, haud ignorantes, q̄bus prophetarū locis ipsi dūtaxat reges & viri principes, pastoris vocabulo accipiendi sint.

Ephes. 4.

Quos Hieremias, hos pastores sentit Paulus, quum scribit Ephesijs: Dedit alios apostolos, alios vero prophetas, alios autē euangelistas, alios autē pastores ac doctores, ad instaurationē sanctorū in op⁹ administrationis, in ædificationē corporis Christi, donec perueniamus omnes in vnitatē fidei & agnitionis filij Dei, in virū perfectū, in mensuram ætatis plene adultæ Christi.

Petr. 5.

Talium pastorum ipse Christus princeps à Petro dicitur: et ab eodē exprimitur, ad animas p̄tinere eum, de q̄ nunc agim⁹, pastorum. In episto

stola Hebręorū dicit̃ Christus ma Hebr. 13.
 gnus pastor, apud Ioannē euāgeli Ioan. 10.
 stā bon⁹ pastor. Hui⁹ pastoris ante
 tot secula mentionē fecit ppheta
 Zaccharias, quū vaticinat̃ de pa Zac. 13.
 store illo pcutiendo, q̃ testimonio
 apud Mattheū citato satis claret, Mat. 26.
 quē pastore Zaccharias senserit.
 Porro q̃d de dādīs id gen⁹ pastori
 bus p̃misit amātissimus dñs, mul
 tifariā seruauit. Eteĩm populo suo
 pastores dedit nō ante solū, sed eti
 am post transmigrationē Babylo
 nicā, inter q̃s primas obtinuerunt
 Esra & Nehemia, vt de prophetis
 Daniele, Haggeo, Zaccharia, Ma
 lachia, ac fortasse pluribus, quādo
 à pphetis pastores in Paulo distin Ephē. 4.
 guuntur, nihil memorē. Dedit q̃
 q̃ pastores sub noui Testamenti

A v tē

Luc, 10,

tempus, quū alios, tum forsan septuaginta discipulos, quos designatos Dominus misit binos ante faciem suā in omnem ciuitatem & locum, quō ipse erat vēturus. Exorta luce sanctissimi Euāgelij in omī terra, pastoreꝝ copiam etiā dedit p singulas ecclesias, horū nomīa scripta sunt in libro vitæ. Mea quidem sententia, in constitutis ecclesijs pastores ijdem appellati sunt, qui & episcopi, presbyterive. nā Paulus quum recenseat ordines ac status ecclesiasticos tā in epistola Corinthiorū, quā Ephesiorū, hūc profecto ordinem etiā compræhendere voluisse putāndus est, vt maxime episcoporum ac presbyterorum mentionē nullam fecerit. Quid ergo vetat, quur sub pastoris nomine episcopos

pos minus intelligi voluerit: Cuius rei suffragatorem habeo Theophylactum, nec multum dissentit Chrysostomus in Cōmentarijs super Ephes. vbi vterq; numerat inter pastores Timotheū & Titū, p̄terea om̄es qbus ecclesiæ cura demandata fuerat. Ambrosius horū ecclesiasticorum ordinū longe aliam distinctionē facit, exponēs pastores lectores, qui lectionibus saginent populum audientem: Hæc enim illius verba sunt. Sedulius, p̄ eisdē habet pastores & doctores, colligens nimirum Pauli mentem ex om̄issa separatiua. Ita enim scribit: Non autem ait alios pastores, & alios doctores: sed, alios pastores & doctores, vt q pastor est, debeat esse doctor: Hæc Sedulius.

Omn̄is

Act. 20.

Omniū profecto Pontificū ac præ-
 sulū semper hic titulus fuit, videli-
 cet pastoris. Quo perspicuū fit, id
 vocabuli in ecclesia à primis tēpo-
 ribus ad episcopos p̄tinuisse, quo-
 rum solitudini commissæ erant
 ouiculæ Christi, siue, vt cū Paulo
 loquar, q̄s Spiritus sanctus posue-
 rat ad pascendū Ecclesiā Dei, quā
 acquisiuit sanguine suo. Ibi haud
 obscure significat Paulus, episco-
 pos & pastores eodē spectare, quū
 primum nominat episcopos, mox
 ποιμαίνεµ adijcit, q̄d v̄bi tam pascere
 q̄ regere sonat, vt videatur dicere
 velle, episcopoꝝ pascere mun⁹ est.
 Atque hīnc Petro ceu Episcopo
 in mandatis datur, vt pascat oues
 agnosq̄ pastorum principis Chri-
 sti. Immo ipse Petrus postea præ-
 sby

Ioan. 21.

STICA DE PASTORIB. 13

sbyteros obsecrat, ipse presbyter, 1. Pet. 5.
 vt pascāt, quātum in ipsis erat, gre-
 gem Chri, curā illi⁹ agētes nō co-
 acte, sed voluntarie: nō turpit^r affe-
 ctātes lucrū, sed ppēso animo: ne-
 q; ceu dñiūm exercentes in cleros,
 sed sic, vt sint exemplaria gregis. E-
 gbus Petri verbis abunde liquet,
 esse partes etiā presbyterorū, vti pa-
 scant gregem dñi. Facit em̄ ex pre-
 sbyteris pastores, & ex pastoribus
 presbyteros. Tenetis itaq; fratres
 charissimi, quales olim ī ecclesia pa-
 storū appellatiōe cōspicui fuerint.
 Episcopi & presbyteri circumeun-
 tes etiā saepe pauerunt populum.
 Prefertur illis tamen ordo aposto-
 lorū & euāgelistarum. Nunc ve-
 ro audietis, quale pascēdi gen⁹ p-
 pheta Hieremias officio tāto ad-
 scri

Hier. 3.

scripserit. In hoc qđ ait, Et pascēt,
innuit opus ministerij, qđ nisi exe-
quatur pastor, non erit vnde ille
se vel iactet, vel de titulo specioso
glorietur. Dominus dicēs, Dabo
pastores, eximiā pastore dignitatē
subindicat, vt eam qđ Deo autho-
re existat. Verū quum addit de pa-
scendo, imponit pastoribus arduū
laborem. Dedit pastores ecclesiæ,
sed vt pascant, non vt lasciuiant.
Non ociātes, sed negociantes ha-
bere ministros Ecclesiā decet. Pa-
storis cognomen nobis per tē ho-
norificum atq; magnificū est: sed
æque cōmodus sit, iucūdu & ac-
ceptabilis, qđ spectat ad pastore la-
bor. Copulādu cum dignitate la-
bor est, cum honore onus, cū glo-
ria cura. Titulo regis dignus non
est,

est, q non regendi subit onus: Nec principis noīe compellendus est, q munus principis non obit. Naute sunt merito vocati, quibus guberandæ nauis cura incumbit: & aurigæ, quorum sollicitudo omnisq labor est, vt currum scitè regant. Quis appellat pastorem ouīū eū, q neq pascit oues, neq pascendas oues habet? Messor ab ope nomē habet. Nisi metat, messor nuspiā fuerit. A vindemiando vindemiatōres appellamus, à triturādo trituratores, ab arādo aratores, à fodiēdo fossiores, à texēdo textores, à scribendo scriptores: & ne omīa istiusmodi prorsus infinita recensere am, (nam tale foret nescio num ridiculum magis, an molestū) constat nihil pene omniū conditionū,

or

ordinū, statuum, officiorum, opificiorū denicq̃, suam habere nisi ab extanti opere cognominationem. Iam vero pascendi genus citra recurvas verborum ambages notificat p̃pheta: Scientia, inquiens, & intelligētia pascent vos. Nouum pastoris genus, nouū item pastionis genus. Armētarij, pecuarij, subulci & huius farinae homines norunt, in quæ prata, nemora, cāpos, valles educant suæ curę concredītum pecus: norunt, quibus modis, quibus vñs hoc cōmode educant agantve: habēt & ij peculiare vo-ces, q̃bus auditis grex obsequundat: habent sua instrumenta, quorum vsu piclitanti succurrit: alūt canes cōtra lupoꝝ incursiones, figunt caulas conseruādīs ouib⁹: de
ni

Hier. 3.

niqꝫ norunt quando saturum pe-
 cus domũ reducāt, quid ac quan-
 tum pabuli noctu esitandũ, redu-
 cto iam & quietem captanti appo-
 nant. Atqꝫ hæc nostra Pœmenice,
 hoc est, ars pastoria, vt diuersa est
 ab illa vulgari atque rusticana, &
 vt diuersos habet pastores, diuersas
 oues, diuersa ouilia, ita diuersos
 habet pascendi modos, diuersas
 voces, diuersa pascua, diuersa
 medicamina. Horæ angustia, Pa-
 tres ac Fratres, non pmittit nos de
 horũ singulis differere, & pfectum
 pastorem, vt decebat, depingere.
 Cõsiderabimus tantũ, ecqꝫ sibi p-
 pheta voluerit, quũ ait, Sciẽtia & Hier. 3.
 intelligẽtia Christi oues à Christi
 pastoribus pascendas esse, quasi p
 hæc duo absoluať necnon cõsum
 B meĩ

meū totius pastoralis officij dignitas. Pauerunt primū apostoli (nā nolim hos e pastore p̄clarissimorum numero plane sublato, quantūlibet peculiari excellunt noīe) scientia & intelligētia, quādo orbi vniuerso mysteriū sup̄adorādæ Deitatis ac sacratissimæ Redēptionis, p̄dicando ac erudiendo retexerūt. Inde em̄ factū est, vt orbis terrarū scientiā Dei & intelligentiā diuinarū rerū locupletissime acceperit, hoc est, p̄dicantibus apostolis demandatū Euangeliū, cognouerūt vbiq; homines Deū in vnitāte trinum, & in trinitate vnū. Nec id solum: intellexerūt etiā huius cogniti Dei volūtatem, verbū, legē, institutum. Qui ergo Deū rectissime cognorant, & diuina syncerissimē

sis

sime intellexerāt e p̄dicationibus
 Apostolicis, agente idipsum sp̄iri-
 tusancto, n̄ nimirū scientia seu co-
 gnitione & intelligētia p̄be pasti-
 à Christianis pastoribus fuerant.
 Tales bene curatæ oues, facere bo-
 na potuerunt, & mala p̄ferre. Hac
 sibi cōparata scientia & intelligen-
 tia, facile durarūt in turbulentissi-
 mis etiā dissidijs electi agni. Feli-
 ces pastores, felices oues, q̄ illis pa-
 scere tali bono, n̄s pasci cōtigerit.
 Satisfactū om̄ino est à primis illis
 Ecclesiæ pastorib⁹ huic Hieremie
 dicto: vtinā eidem dicto pari fide
 atque studio apud hoc ipsum no-
 strum seculum satisfaceret. Pascere
 oportet ea ratione, si velimus gre-
 gem domini saluū. Si Christū ne-
 sciant nostri homines, sicq; Euāge-
 B n̄ liū

lium nō intelligant, quid (quæso)
p̄fuerit esse in ecclesia? Dantur au
tem pastores diuinitus, vt eorum
opa sciendo scias Christum, & in
telligendo intelligas q̄ sunt Chri
sti: libet em̄ meo animo nunc scri
pturę more loqui. His pastoribus
pellit̄ ignorātia, his pastorib⁹ dis
cutitur inerudita ruditas, quo ma
lo orbis misere tenebat̄. Hi à Deo
dati pastores, faciūt vt ouicula glo
riari queat, se itelligere & scire De
um. Nam illud gloriatiōis genus
magnificum est, nō decēs tantum,
quemadmodū ē nono capite con
stat, vbi propheta noster vtraque
hac dictiōe vtitur: vt vel hinc ap
pareat, illā scientiam & intelligen
tiā, qua pasci debet multitudo, ad
cognitiōē & intellectionem Dei

cer

certò pertinere. Apud Danielē quo Dan. 1.
& 2.
 q̄ repio duo hæc ŷbula pulcher-
 rima cōiūcta legi, nisi q̄ illic mad-
 da scribitur, p̄ quo Hieremias de-
 ah dicit: utrūq̄ vero eiusdem ori-
 ginis est. Deus dedit Danieli duo
 hæc bona, videlicet Maddave Se-
 cel. Et idem Deus dedit, dat, da-
 bitq̄ humano generi pastores, q̄ il-
 lud iisdem duobus bonis pascant,
 nēpe Deahve Secel. Græci inter-
 pretes significantissime hæc Syne-
 sin & Phronesin trāsferunt. Id q̄d
 putavi attexēdum, vt nos hoc ma-
 gis pmoueret hui⁹ celeberrimi di-
 cti authoritas, quo minus de ver-
 borum certa interpretatione ambi-
 geremus. Verum num omittem⁹,
 quod dominus ait, Secundum cor
 meū. Immo isthuc omitti non po-

B iij test,

test, etiam volentibus nobis. nam talibus datis pastoribus, & ijs tali modo pascētibus, fieri non possit, quin res ipsa puehatur ex sentētia diuini animi. Et qd sibi aliud vult, pastores à Deo dari secūdum cor Dei, q̄ idoneos ministros in Ecclesiam mitti, quorū ministerio velut oblectetur Dominus? Dauide teste, facit Deus om̄ia magnalia secundum cor suū. Neq; illud inter magnalia reliqua nō numerāndum est, quoties dat pastores secundum cor suū, qui populi vtilitatibus p̄ sint secundum cor suum, & cūcta administrēt, in cunctis deniq; sese gerant secundum cor suum. Hacten⁹ qua valui diligētia, obseruandissimi Fratres, dictum propheticum, vobis patienter audiētibus,

enar

2. Reg. 7.

enarraui, nihil laborans, si qui artis oratoriæ studiosiores, multa hic desiderēt, q̄ dicta oportuerit, atq; etiam nōnulla circummordeāt, in quibus cōtra præceptiones Quintiliani peccarim. Illos, si forte exoriantur, secum perpendere velim, me nullā ingenij laudem ambire, nec hoc cōscendisse suggestum, vt ab hominibus vllis vel videar vel p̄dicer, sed vt delegatæ puinciæ si minus facerem satis, spectatam tamen fidem meam & obedientiam quouis pacto facerem. Non sum Scholę rhetor, sed qualiscūq; concionator Ecclesiæ: huic si placere queam, omnia cōprectissime medixisse putauero. Affecto esse nō loquax, sed verax, cuius laudē si emeruo, nō discedam illaudatus. So

lent illi auditores suos narrationibus interdū prolixis remorari. datur mihi illud, q̄ enarratione vos pulcherrimi scripture loci aliquantisper remorat⁹ sum: siquidē istud vestrā pietatem vt audiat, meam professionē vt edisserat, decere arbitror. Dicit aliquis: Igit̄ ad statū presentem, & tempora hęc nostra, hanc religionem, hos mores, neq; locus ille p̄pheticus, neq; tua spectat oꝛo seu enarratio potius. Etenim cum sibi Deus optimus maximus in re nulla vnquā defuerit, atq; adeo quæcunq; pollicitus fuerat, vt fidelē decet pollicitatorē, semper præstiterit, om̄ibus modis credendū est, huius fidē hac parte diminutam haudquaq̄ fuisse, cum eo tempore quando sub Zorobabe

bele Iudaica religio suæ patriæ res-
stitueretur, tum illo seculo prælu-
strissimo, quo Oriens ille mortali
um inuísit tenebras, vt in eiusmodi
demonstrãdis tua nobis opera
non admodũ foret opus. Equidẽ
animum ego in primis intenderã,
vt nostra tẽpora neq; vel obliuie
one vel formidine prætercurrerẽ,
neq; committerem vlllo pacto, vt
possit aliq; de officio nostro con-
queri, & à me, quandoquidem in
præsentia stare oratoris loco vide-
or, orationẽ iustam frustra postu-
let. Quod quidem ad nostra tem-
pora attinet, existimo me hacten⁹
multa intersplisse de pastoribus, q̃
non dissimulanter p̃sentis ecclesiæ
moderatoribus veluti stimuli qui-
dam ad suum cuiq; officium esse

poterant. nā nemo ignorat, sacras
literas ita tractari oportere, vt nō
tam prioribus seculis q̄ posteriori
bus, vt q̄ vniuersitati Christianæ
gentis ad veræ iustitię cultum per
om̃ia congruāt, præsertim vbi illa
rum instrumēto spiritus, q̄ illæ au-
thore proditæ sunt, in genere loq̄-
tur. Quapropt̃ non est, vt Pontifi-
cum aliquis aut Præsulū, aut Ab-
batū, aut Præpositorū, aut Presby-
terorū, hunc propheticum sermo-
nē à se releget aliò. Hieremias con-
cionatur ex æquo om̃ibus, q̄ in ec-
clesia dignitate præminent ac po-
testate præeunt, quocūq̄ tandem
cōpellentur titulo. Horum omni-
um vt Romanus pontifex caput
est, ita ipse sibi cū primis præstan-
dum putet, quicquid hæc Hieremi

aca sententia præscribit pastoribus:
 nisi vero se à Deo datū pastorem
 aut nesciat, aut min⁹ credat, quod
 probrū absit vt impingi posse ma
 xime huic Paulo Tertio existime
 mus: Is em̄ de professo seipsum pa
 storē vocat, idēq; non ex more tan
 tum Apostolicæ Sedis, verumetiā
 ex consideratione sui officij. Non
 nescit vocationem sui exigere, vt
 huic prophetæ verbo respondere
 summa ope ac totis nitať viribus:
 nec diffido quin ita secum ratioci
 netur: Deus cæli & terræ dare pa
 stores in propheta dicitur, hoc est,
 mittere q̄s ex ouibus pastores ele
 gerit. Atqui ego me esse pastorem
 confiteor. Non ego dubito, quin
 me quoq; elegerit, miserit, atq; de
 derit populo Chřiano misericors
 Pa

Pater. Quam vocationē ac missi-
onem diuinam lōge plus momen-
ti apud me habere sentio, q̄ eū mo-
rem, quo ab hominibus non sine
humano splendore, ac nescio quo
mūdano strepitu electus & voca-
tus pastor fui. Ab hominibus vo-
catū esse me nihil q̄dem pudet, sed
à Deo datū pastorem me esse glo-
rior. Hoc enim magnificentius au-
gustiusq; omni tempore sit oportet.
Pastor itaq; cū sim datus à pa-
storis principe, duo considerare ha-
beo: Alterū, vt sim, aut certe fiam
secūdum cor Dei pastor; alterū, vt
pascam oues pastoris magni scien-
tia & intelligentia. Nisi sum aut
ero secundum cor Dei pastor, vix
queā pastoris à Deo dati tueri ti-
tulū. Nec ille me facile agnoscet,
nec

nec ego in mea cōscientia me pro
 bono pastore iudicare possim. Nō
 leuiter me mouet hæc addita par-
 ticula: Debeo Deo, qui me pasto-
 rem dedit, placere in omnibus ad
 quæcuncq; perrexero: nec spectare
 aliud, q̃ vt domino seruus, magi-
 stro discipulus, Impatori miles, pa-
 tris familias œconomus placeã. Se-
 cundum cor meū me neq; esse pa-
 storē oportet, neq; pascere, sed se-
 cundum cor Dei mei & Domini
 mei, q̃ dedit vt sim pastor, vtq; pa-
 scam. Oues meę non sunt, sed eius
 qui misit me, optimi maximi sum-
 miq; pastoris: huic, non mihi, pa-
 sco: huic, nō mihi, seruiō hac in se-
 de. Nec mihi licet, secundum cor
 Cardinaliū aut Rom. Cæsaris pa-
 stor vt sim, vtq; pascā pastor, ali-

o qui p̄ter propheticae scripturae au-
thoritatem, mihi hanc sedem vſur-
parem, maxime ſi illorū cor à cor-
de Dei, qui me paſtorē conſtituit,
diſſentiat. Præceſſor meus Petrus
vere ſanctiſſim⁹, datus fuit à Deo
paſtor, utiq; ſecūdum cor Dei, vn-
de ille nihil prius habuit, q̄ paſto-
ris ita obire munus, ita paſcere, ita
p̄eſſe, vt vocanti ac mittenti Deo
ſuū probaret officium. Nec niſi ſe-
cundū cor Dei Linus à Deo dat⁹
fuit paſtor. Quis Anacleto aut
Clementem, aut Euaristū, aut Si-
xtum, aut Telesphorum, aut Ani-
cetum, aut Eleutheriū & reliquos
anteceſſores meos, vel ſecundum
cor Dei paſtores fuiſſe, vel ſecun-
dum cor Dei gregem ſuæ cōmiſ-
ſum fidei pauiſſe neget? Illos ego
nō

non imiter: Horum doctrinā non
 sequar, pastor ipse quoq; In horū
 vices successi, horum gloriosa ia-
 cto nomina, horū albo adnume-
 ror: & committam, vt alia via, ali-
 isve vestigijs ad palmam conten-
 disse dicar: Illi extitere pastores ex
 Deo, & secundū cor Dei egere pa-
 stores, id quod tota Ecclesia vbi-
 q; prædicat: ego vero nō debeam
 ita perfungi meo munere, vt iure
 saltem bono, si non optimo, tantis
 viris comparari merear: Hos san-
 ctissimos pastores quid attinet ta-
 li venerari religione, nisi ipsi etiam
 successores sanctimōiam tantorū
 patrum emulari studeamus: Con-
 secrauimus illis peculiare anni di-
 es festos, composuimus illis enco-
 mia, epinicia, epicedia varij gene-
 ris,

ris, celebrauimus illorum memori
am pio affectu, posteaq̃ in diuos,
pastores tales relatos esse accepimus:
at hæc quænam est religio, si
nos succedentes pastores, secundū
cor Dei, & secundum voluntatem
Dei neq̃ simus, neq̃ pastoria mu
nia obeamus? Immo si nos diuerso
itinere incedam⁹, diuersi pastores,
atq̃ ab illis prioribus lōge alia ra
tione pascentes gregem: inter nos
sani homines putabūt tandem di
uos illos, hoc est, pastores qui nos
surrecto signo fidei præcesserunt,
à nobis in hodierno statu celebri
cantu nō laudari, vt veros Pontifi
ces, sed deplorari, q̃ nostri similes
in Romana cathedra haudquaq̃
fuerint. Neq̃ enim credent nos il
lorum laudes ex animo canere, q̃
rum

rum vitam, doctrinā, regimen, laborem, crucem, mortem, nō secus ac si istiusmodi vere oderimus, q̄quo modo fugiamus. Hæc secum animo reuoluet pastor noster Paulus, quoties illi in mentē venit, Deum dare pastores, atq; hos secundum cor suum. Præterea pensabit in verbo domini apud Hieremiam de pascendo adijci. Pascere vero laborare est, & vigilare nec non excubare die nocteq; sup gregem. Hic considerabit pius vir: Pastor in hoc datus es, vt pascas. Huc ergo quicquid in te est studiij consilijve, quicquid potestate Pontificia, quicquid Apostolica auctoritate possum, deferā, ita vt meo exemplo tester, præcessorū meorū exempla esse verissima. Ornabo Apo-

C

sto

stolicus tãdem pontifex, & pastor
Euangelicus meo facto religionẽ,
ac nomen Pauli Paulino more ter
ra mariq; illustrabo. Meo faciam
exemplo, vt nouissimos antecesso
res meos omnibus honoribus oẽs
populi cohonestatos à me esse pa
lãm fateantur, quãdoquidem ho
rum existimatio iam pene in maxi
mũ ludibriũ deuenit. Audebo fa
cin⁹, vnde me posthac vere beati
ficent Christiani per orbẽ dispersi
greges: vnde me, inquam, verum
vicariũ Christi Iesu vno ore cele
brẽt, & verum Petri successorem.
Cessare faciã progressu temporis
Apostolica magnanimitate Dul
citiorum, Valdonum, Picardorũ,
Hussorum, Luteranorũ irrisiones,
criminationes, obiectiones, confu

rationes, cum primis vero Vallaræ
 accusationes cōsopiam. Sic agam
 Paulum Paulus, vt hæreses ex in-
 opinato attonitæ, coram me gre-
 gatim procidant, veniam rogent,
 ad Ecclesiam refugiant, vnitatem
 sarciant, cathedram Romanam co-
 lant, doctrinā Catholicam ample-
 ctantur, myſteria venerentur, pre-
 sbyteros honorēt, Christianis con-
 stitutionibus obediant, bonis tra-
 ditionibus pareant, pacem stabili-
 ant, errores suos reijciant, menda-
 cia calcēt, signmēta conspuāt, man-
 dras execrentur, breuiter impense
 doleant se nouasse seu vastasse po-
 tius omnia. Videbunt pastore ope-
 re tenus, non nomine tenus tantū:
 videbunt episcopum Romanū in
 officio suo sudantem: cognoscent

patrem patriæ reuera, experientur
pōtificem maximum in maximis
studijs, vigilijs ac laborib⁹ vniuer
se gētes, Sarraceni, Persę, Indi, Rus
sij, Tartari, Moschouitæ, Ameri
ci, Iudæi, Hæretici, Schismatici, vt
nisi bene de me nihil existimare
queāt, quem nunc pertinacissimis
odijs ac acerbissimis simultatibus
perpetuo infectātur. Hæ utilitates
tantæ quā sequantur bonum pa
storem Romanæ vrbis, cuius no
men om̃ibus Christianis auditu iu
cundissimum esse cōueniebat, ma
xime si pascat, quapropter ipse se à
Deo datum agnoscit, quantenam
sequentur & quot utilitates illum
ipsum pastorem, si nō pascat solū,
verumetiam sciētia & intelligētia
pascat. Igitur Paulus noster, cui sa
lu

luberrima quæq; cōprecamur, per
get secum inire rationem, & inter
přssimas cōsideratiōes, interq; san
ctissima cōsilia, in hæc v̄ba à Chri
sto nimirum afflatus, prorumpet:
Nolim mihi ipsi in mundum pro
gnatus esse, & lucem hanc a pra
gmonos intueri. Quid enim ma
gnopere ad me secularium nego
ciorum moles? A Deo datus sum
pastor Ecclesiæ, non princeps pro
uinciæ. Vocatus sum, vt docendo
& monendo gubernem, non vt in
gladio pugnem, quādo præcessor
meus Petr⁹ ille (de quo merito &
libenter glorior) iussus fuit gladi
um in vaginam recondere. Missus
sum, vt paterno affectu recolligā
dispersas oues, vt quod infirmum
est cōsolidem, quod ægrotum est

Ioan. 18.
Mat. 26.

sanem, quod confractum est alligem, qđ abiectũ est reducā, quod perierat quæram. Tale quum certò ita se habeat, cōsiderabo quæ mihi S. Bernardus ob oculos legenda posuit, hæc videlicet verba: Fu-
erunt olim (Pōtīfices) qui se totos ouibus pascēdis exponerent, pasto-
ris opere & nomine gloriantes, nil sibi putantes indignum, nisi quod salutī ouium obuiare putarent, nō quærētes quæ sua sunt, sed impen-
dentes. Impendere curam, impendere substantiam, impendere & se ipsos. Vnde vnus illorum: Et ego,
ait, superimpendar pro animabus vestris. Et tanquam dicerent, Nō venimus ministrari, sed ministrare: ponebant, quoties oportuisset,
1. Cor. 9. sine sumptu euangeliũ. Vnus erat de

de subditis quæstus, vna pompa,
 vnaq; voluptas, si quo modo eos
 possent parare domino plebē per-
 fectam. Considerabo q̄ idem san-
 ctissimus Abbas ad me, meiq; si-
 miles scribit: Inter hæc tu pastor
 pcedis deauratus, tã multa circun-
 datus varietate. Oues quid capi-
 unt? Si auderē dicere, dæmonum
 magis q̄ ouium pascua hæc sunt.
 Scilicet sic factitabat Petr⁹, sic Pau-
 lus ludebat: Vides omnem ecclesi-
 asticum zelum feruere sola pro di-
 gnitate tuenda? Honori totum da-
 tur, sãctitati nihil aut par. Si cau-
 sa regrēte, paulo summissius age-
 re ac socialius te habere tētaueris,
 Absit, inquit: Non decet: Tēpori
 non cōgruit: Maiestati non cōue-
 nit: Quã geras personã, attendito.

De placito Dei vltima mētio est:
Pro iactura salutis nulla cūctatio.
Mox subiicit: Timor dñi simplici
tas reputat̃, ne dicā, fatuitas. Virū
circumspectū & amicū ppriæ con
scientiæ, calūniantur hypocritam.
Porro amatorem quietis & sibi in
terdum vacātem, inutilem dicunt.
Quid ergo tu? &c. Paulopost ad
dit Bernardus: Hic hic non parco
tibi, vt parcat Deus. Pastore te po
pulo huic certe aut nega, aut exhi
be. Non negabis, ne cuius sedē te
nes, te neges hæredē. Petr⁹ hic est,
q̃ nescitur aliquādo processisse vel
gemmis ornatus vel sericis, nō te
ctus auro, non vectus eq̃ albo, nec
stipatus milite, nec circumstrepenti
bus septus ministris. Absq; his ta
men credidit satis posse impleri sa
lu

lutare mandatum: Si amas me, pascue oves meas. In his successisti nō Petro, sed Cōstantino. Cōsulo toleranda pro tēpore, nō affectanda p debito. Ad ea te potius incito, q̄rum scio te debitorē. Etsi purpuratus, etsi deauratus incedens, non est tamē q̄d horreas operā ac curā pastoralē, pastoris hæres: Non est q̄d erubescas euāgelium. Quāq̄ si volens euāgelizes, inter apostolos q̄dem etiā gloria est tibi. Euāgelizare, pascere est. Fac op⁹ euāgelistæ, & pastoris opus implesti. Dracones, inq̄s, me mones pascere & scorpiones, non oves. Propter hoc, inquā, magis aggredere eos, sed verbo, nō ferro. Scribit in hūc q̄que modum Bernardus: Forma Apostolica hæc est: Dominatio in

Ioan. 21.

1. Cor. 9.

C v tero

terdicit, indicit ministratio. Quæ
 & cōmendatur ipsius exemplo le-
 gillatoris, qui sequutus adiungit:
 Luc. 22. Ego autē in medio vestrum sum
 tanq̃ qui ministrat. Quis se iam ti-
 tulo hoc in gloriū putet, quo se pri-
 or Dominus gloriæ præsigniuit.
 Merito Paulus gloriatur in eo, di-
 cens: Ministri Christi sunt, et ego.
 2, Co. 11. Et addit: Vt minus sapiens dico,
 plus ego. In laborib⁹ plurimis &c.
 Op̃clarum ministeriū. Quo prin-
 cipatu id non gloriosius: Si glori-
 ari oportet, forma sanctorum tibi
 p̃figitur, Apostolorum p̃ponitur
 gloria. Parua ne tibi illa videtur.
 Quis mihi tribuat similem fieri in
 gloria sanctorū. Clamat Prophe-
 ta: Mihi autem nimis honorificati
 sunt amici tui Deus, nimis confor-
 ta

Luc. 22.

2, Co. 11.

Psal. 138.

tatus est principatus eorum. Clamat Apłs: Mihi autē absit gloria Gal, 6.
 ri, nisi in cruce dñi nostri Iesu Christi. Hoc glorieris opto semp optimo genere gloriæ, qđ apostoli, qđ pphetæ delegere sibi, reliquere tibi. Agnosce hereditatem tuam in Chři cruce, in laboribus plurimis. Felix qđ dicere potuit: Plus omībus laboraui. Gloria est, sed nil in ea inane, nil molle, nil resupinū. Si labor terret, inuitet merces. Sunt & hæc sequentia diui Bernardi: Ita, quæso, fac tu qđ tuū est. nam Deus qđ suū est, absq; tua sollicitudine & anxietate satis curabit. Planta, riga, fer curam, & tuas explicuisti partes. Sanę incrementum vbi voluerit, dabit Deus, non tu: vbi forte noluerit, tibi deperit nihil, dicens

cente scriptura: Reddet Deus mercedem labori sanctorum suorum. Securus labor, quem nullus valet euacuare defectus. Et hoc dixerim, absque praedicio diuinæ potestatis & bonitatis. Scio induratum cor populi huius, sed potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahamæ. Quis scit, si conuertatur & ignoscat, conuertat & sanet eos? Preciū operæ, sicuti puto, fuerit, si de pastore Romano, hoc est, Christiano, è declamatione Lauræ. Valensis quædā hoc loco intertexam. Sūt vero hæc verba ipsius: Num Eleazar, num Phinees, num cæteri pontifices ministrique aut tabernaculi aut templi, quicquā, nisi quod ad rem diuinam pertineret, administrabāt? Administrabāt dico: Immo

Matt. 3.

Ioel. 2.

mo administrare poterant, si officio suo satisfacere volebāt. Quod si nolint, audiāt execrationem domini, dicentis: Maledicti qui opus Hier, 17. domini faciūt negligent. Quę execratio quū in omēs, tum in pōtifices maxime cadit. O quantum est pōtificale munus. Quātum est, caput esse Ecclesię. Quātū est, p̄poni pastorem tāto ouili, e cuius manu vniuscuiusq; agni ouisq; amis sę sanguis exigitur. Cui dictū est: Si amas me plus q̄ alijs, pasce oues Ioan, 21. meas. Iterū: Si amas me, vt fateris, pasce agnos meos. Tertio: Si amas me, pasce oues meas. Et reliq. His paulisp̄ cōsideratis, expēdet apud semet Romanus pastor, (cui non sine bono omine Pauli nomen inditum est) quid ac qualenam sic il
lud

lud in Hieremiæ dicto proposito,
nēpe sciētia & intelligentia pasce-
re. Age, inget Apostolic⁹ pastor,
euigilandū est ad operas: eæ vbiq;
gentiū desiderātur. Cōperio oues
dominicas, scientia atq; intelligen-
tia esse vacuas, in scitia vero ac im-
peritia turpissime laborare. Surgā
itaq; & circūibo ciuitatem Dei,
quærēs, inuestigās, percōtans, ex-
plorās qd oues didicerint, quid sci-
ant, & quantū intelligāt, vt porro
queā vnicuiq; opē pro sua necessi-
tate ferre pastor. Doctrina Christi
Iesu vnice salutifera, in ciuitatib⁹,
in castellis, in vicis, in arcib⁹, ī mo-
nasterijs, in aulis, in p̄torijs, in cur-
ijs haecenus non fuit vndiquaq;
acceptissima, nec ita tractata, vbi
fuit accepta, quēadmodū omnino
des

Can. 3.

debut, idq̃ partim q̃ esset simpli-
 cior tritiorve, partim q̃ mūdānis
 cōcupiscētīs aduersantior, partim
 q̃ pderet, talem vitā ac talia ope-
 ra nra cū Christo palā pugnare. In
 fide, inq̃ cōfessiōe sanctissimi euā-
 gelij pstitimus q̃dem vniuersi, sed
 non in omī loco, neq̃ omī tēpore,
 neq̃ satis digna diligentia, solici-
 tudineq̃ & dexteritate docuim⁹,
 explanauimus, inculcauim⁹ Euan-
 geliū purū. Purum voco, vtī extat
 scriptū ab euāgelistis, nec vllis ad-
 ditamentis Iudaicis aut hæreticis
 cōtaminatū. Eo factū est, vt tanta
 ingruerit in populo inscitia euan-
 gelij & euangelicarū rerum impe-
 ritia. Quur em̃ mala prioris seculi
 bonus pastor dissimulet? Scimus
 scriptū esse: Propterea captiu⁹ du-
 ctus

Esa. 45

Mal. 2.

Iob 21.

ctus est populus meus, quia nō ha-
 buit scientiā. Rursum alibi: Cōti-
 cuit populus meus, eo q̄ non ha-
 buerit sciētiam. Labia sacerdotis
 dicūtur apud aliū prophetā custo-
 dire scientiā, sed vidimus qualis fu-
 erit huius custodia. Vtinā non in-
 ter hos extitissent, q̄ scientiæ clauē
 e medio populi sustulerint. Vtinā
 etiam in populo nulli fuissent, qui
 sciētiam viarū Dei noluerint, atq̄
 docturos sacerdotes à se discedere
 iusserint. Dabo igit̄ operam, cogi-
 tabit dicetq̄ Pastor noster, vt sci-
 entia diuini Verbi terra repleatur,
 vt scientiā salutis idiotæ etiā con-
 temptissimi sibi acgrant, vt sciētig
 illuminatiōe sacerdotes clareāt, vt
 deniq̄ vniuersalis ecclesia hoc tē-
 pore ad scientiam veritatis perue-
 niat

niat. Efficiam eadem opera, ne qđ
 illis ad cognitionē possidendæ he-
 reditatis intellectu difficile relinq̃-
 tur. Me cooperatore nō solū dili-
 genter audient Euangelium oues
 Christi domini, verꝫ etiā recte in-
 telligēt, vt locus sit illi dicto: Au- Marc. 7.
 dite & intelligite. Itē: Qui legit, Mat. 24.
 intelligat. Me pastore, intelligent
 scripturas Dei: me duce, intelligēt
 opera Dei: me doctore, intelligent
 discrimen inter sacrum & propħa-
 num, inter mundanū & diuinum,
 inter Christianū & Ethnicū, inter
 Scholasticū & Ecclesiasticum, in-
 ter Catholicum & Schismaticū.
 Me cōcionatore audient, scient ac
 intelligent māsuetæ & tractabiles
 ouiculæ, quāta sit sacrarū literarū
 authoritas, quanta harū maiestas

D plas

plane inuiolabilis, quāta itē dignitas, quātum precium. Deinde scient & intelligent, quæ sit harū orthodoxa, solida atq; vnica expositio, cui oporteat cedere Angelicā potestatem, nedū diabolicā & humanā. Præterea sciēt intelligētve, quæ sit vera & immobilis ecclesia, q̄ huius potestas, quæ nobilitas, q̄ antiquitas, quæ libertas, q̄ fortitudo, quæ pulchritudo, quæ opulentia, quæ panoplia, quæ consuetudines, quæ cōstitutiones, quæ iura, q̄ mores, qui vsus, qui abusus cōtrā, q̄ contracta labe, quæ sui dissimilitudo. Postremo scient & intelligēt, q̄d sit iter ad Abrahamæ sinū, & quod compēdium promissi cæli. Summatim ita pascam scientia & intelligētia, vt oues exaturatę scient

STICA DE PASTORIB. 51

entia, & saginata intelligentia, firmæ ac sanæ sint, glorificantes in posterum Patrem qui in cælis est. Hæc ego cum pontificem Romanum loquentem feci, videlicet ut qui ipse se agnoscat pastorem, minime confido exoriturum usque adeo iniquum hominem, quo iudice aut sceleris aut impietatis cõdēnari possim, quandoq; de meò contendo totus, ne quid aut sceleris aut impietatis in celeberrima atq; vetustissima Cathedra illa hæreat. Immo homo talis, cuius iudicio hæc, quæ loquentem induxi Pontificem, pastori Ecclesiastico non conveniunt, consceleratus sit oportet & mirum in modum impius. Sed accipiamus à S. Bernardo talium bestiarum descriptionem; Ante omnia, inquit ille, sapiens
D ij tes

tes sunt vt faciant mala, bonū autem facere nesciunt. Hi inuisi terræ & celo. Vtrique iniecere manus, impij in Deū, temerarij in sancta, seditiosi inuicē, æmuli in vicinos, inhumani in extraneos: q̄s neminē amantes amat nemo, & cū timeri affectant ab om̃ibus, om̃es timeant necesse est. Hi sunt qui subesse non sustinent, præesse non norūt, superioribus infideles, inferiorib⁹ importabiles. Hi inuerecūdi ad petendum, ad negādum frontosi. Hi importuni vt accipiāt, ingeti donec accipiāt, ingrati vbi acceperint. Docuerunt linguā suam grandia loqui, cū operent̃ exigua. Largissimi promissores, & parcissimi exhibitores: Blādissimi adultores, & mordacissimi detractores: Simplicis

cissimi dissimulatores, & malignis-
 simi peditores. Hęc, Bernardi. Cer-
 te per istud hominũ gen⁹ stat, quo
 minus Christianismum habeam⁹
 inculpatum. Affirmāt se fauere di-
 gnitati pontificię, & immunitati-
 bus ecclesię: sed Christus in suo re-
 gno deteriores hominũ ciones ijs nō
 habet, necdum satis à Secta repre-
 hendēdi artifice, repræhensi sunt.
 Hęc portēta procurant, ne ponti-
 fex suo possit satisfacere nomini,
 ne sit pastor, ne Petri successor, ne
 bonus vinitor, ne fidus dispensa-
 tor, sed sit quod apparet, maximo
 Christianismi dispendio, & sum-
 mo omniũ Christianorum dolo-
 re. Tanta est horũ perditissimorũ
 hominum malitiā, vt dummodo
 suę auaritię, suęq; libidini habe-

D iij na

Zacc. 11.

Ibidem.

na laxius remittatur, nihil in totū
 curaturi sint, etsi ē Pōtifice nostro
 fieret filius iniquitatis, & pastor iste
 detestabilis, de q̄ suscitando Zac
 charias propheta vaticinatur, qui
 nimirū derelicta non visitet, disp
 sum non quærat, cōtritum non sa
 net, id quod stat non enutriet, car
 nes pinguiū comedat, & vngulas
 eorū dissoluat. Post quæ verba va
 tes sanctissimus exclamat: O pa
 stor & idolū, derelinquēs gregē.
 Nunqd eō nituntur Curiales quæ
 dam beluæ: O cōsceleratissima pe
 ctora, & vero Deo Christo vere
 inimicissima. Hoc vnum agūt, vt
 habeāt suis moribus idoneū pon
 tificem: an vero aptum ecclesiæ, &
 eæ laborāti parem, nihil morātur:
 Immo fortassis aptū odisse, ac oc

ca

casione nacta, veneno per impro-
 bitatē suam auferre conaturi sint.
 Eò recidit (dictu miserabile) nos-
 tra religio, vt q̄ incorruptior nos-
 bis pontifex contingat, hoc pluri-
 bus periculis inuoluat: vt q̄ multi
 ex illa male olente sentina decē lu-
 lios, q̄ vnū Adrianū malint. Por-
 ro à supremo pastore, post Chris-
 tum videlicet, cum omni lenitas-
 te admonito, transeamus ad Epi-
 scopos, quib⁹, nisi pastores essent,
 tantum ab ecclesia honoris nō ha-
 beretur. Honos pastoratui habet
 ab oībus, & hoc ipsum summope-
 re in Christiano populo laudandū
 est, q̄ suos tāta reuerentia colit p̄-
 sules siue antistites. Credo equidē
 eos animaduertere tale, ac isti⁹ ho-
 norificentiae occasione sepe suas in

D iij con

conscientias descēdere, & cogitare etiā atq; etiā de exequendo officio. Iam ad se pertinere quoq; propheticum dictum, quæ illorum est pietas, nequaquā denegabūt. Nam quis omnium episcoporum est in Italia, Germāia, Hispania, Gallia, Britannia, Polonia, itē in reliquis Europæ partibus, qui non ultro fateatur se à Deo datum esse pastorem? At hoc quum confitentur, pie faciunt, quippe malentes diuinam quā humanam vocationem cōtestari. Reliquū vero est, vt recogitet horum quisq; apud sese, vtrum Episcopus siue pastor sit secundū cor Dei, nec ne. Etenim cōscientia hoc attestante, habituri profecto sunt, vnde glorientur: Sin pernegāte cōsciētia, nihil illis olim apud tribunal

nal Episcopi animarū nostrarum Christi, formidolosius erit. Satiус certe fuerat, dum hoc carneum tabernaculum circūferunt, totius vitæ ac reꝝ om̃ium statum ad seuerius examen reuocare, ad q̃ iustitiæ & veritatis regulam exigere, q̃ committere, vt supremo examinatori arbitro ve iudicanda singula relinquenda sint. Quis non malit pudescere ad horā coram malis hoībus, (nam coram bonis, emendantes se, nihil pudescūt) q̃ in perpetuum pudescere coram Deo & exercitu cælesti? Quis non libentius careat metallo, q̃ celo? Loquor de ijs qui Deum esse credūt. Quis non præ gehenna eligat contemptum adulatorꝝ? Nisi forte putes te duobus pariter seruire posse do-

Matt. 6.

D v mi

minis. Plura nō addo. Istud testif
cor duntaxat, miserandæ esse stul
titię, si quis via, quā Christi esse, et
à Christo calcata non norit, nolit in
gredi ad vitam, ppter solam vani
tatem perituri mūdi huius. Qua
re Episcopi, si suæ salutis cōsultum
volunt, excutiēt se suaq; gesta ad
veritatē prophetici huius thema
tis, & sui ipsorū erūt iudices. Omne
periculū aberit, si inuenire, siq; col
ligere queant, secundum cor Dei
esse, quæcūq; ipsi toto tempore fa
ciunt, pastores scilicet. Nam in ge
nere nūc commonuisse suffecerit.
Per veritatem vellem, omnia tan
torū pastore cum Corde Dei bene
conuenire, nec vspiam existere, qd
vel in speciem pugnare videatur.
Penes ipsos arbitrium est, vtrum
sua

sua corda iuxta cor Dei collatum
 inspicere velint, & an malint Chri
 sti esse q̃ alterius cuiuspiam voca
 ti pastores. Cæterum de corde di
 cere amplius omittemus, ne q̃bus
 dā morosis ansam demus, nos An
 thropomorphitas calumniādi, vt
 qui Deo, cū spiritus sit, cor tribua
 mus. Solent enim aliqui irritari citi
 us q̃ placari. Horū natura est, quæ
 uis arguenti obiectare, dū ira rese
 derit: post vbi ad mentem rediere,
 permolesta pœnitudine ducūtur.
 Subiungemus, si ita vobis visum
 est colēdi Patres, q̃d subiungit p̃ Hier. 30
 pheta: Et pascēt vos sciētia ac in
 telligentia. Vsum enim subiuncti
 huius, in primis efflagitari à Deo
 per os prophetæ existimo. Si itaq̃
 episcopi eodē animo id acciperēt,
 quo

quo acceperunt pastoris honorificam appellationem, nec in eo verbo minus oblectarent, possem nobis Christianismi pulcherrimam faciem in vniuersum polliceri. Audiunt, adeoq; ipsi legunt, me tacente etiam, pastorum à Deo datorum interesse, vt pascendi laborem subeant. nam ea demum re partes suas absoluerint. Hoc si inducant animum aggredi, non video, cur hæreticorum dentibus perpetuo obnoxij esse debeant. Pastor quadrupe dum ouium non curat splendida palatia, regium satellitium, cataphractos eqtes, generosos caballos, terribiles bombardas, auro nitentes abacos, aulas, tapetes, sellas, atque ipsas adeo rotas in corpore vestes. cetera transeo. Illud autem vnum

cu

curat, vt oues sue fidei cōmissas, si de qua potest, & studio quo licet, in vberrimis cāpis pascat, ac saturas iam absq; lēione domū actas, dominis suis restituat. Hoc cū facit pastor, suū officiū facit. Quicqđ præter hoc facit siue domi siue foris, à suo officio alienū est, nisi id aliquo modo ad conseruationem quandā gregis conducat. Ad quam propositā imaginem seiplos spiritalis pastores contemplantur necesse est, si pastores dici gaudeant. Quod si eos pastorij nominis pudet in isto suo decore, æquissimū fuerit, vt episcopij nominis dignitate à tota Ecclesia indignissimū iudicentur. Nescit Ecclesia episcopon, nisi idē sit pastor. Nec reuerēt horū vllum noīs inanis gratia,

tia, sed pastorij officij. Quàm vero opus esset, vt tandem aliquādo pastores illi nostri amplissimis honoribus, q̄s sibi aliunde demerentur, verissimū hunc honorem adiungerēt, quē adepturi erāt pascēdo. Resonet in aurib⁹: Pasce oues meas, Pasce oues meas, & quod initio positū oportuit, Pasce agnos meos. Quur ter ingemino vnum idemq; mādatum? Quia ter ingeminat hoc Episcopus animarū nostrarum, cuius sunt oues propriæ, & qui animā suam profudit eripendis ouib⁹. Ter ingemino, vt semel expergeficiam eos, q̄bus admonēdis id operæ nobis sumitur. Semel experrecti, audebunt maiora fortasse, q̄ vel putaueram⁹, vel ipsi se ausuros vnquam cogitaues-

rāt.

Ioan. 21.

Ioan. 10.

rant. Temporis calamitas efficacius certe extimulabit quorundam Episcoporum corda, atq; hæc languescens nostra oꝛo. Periculi magnitudine edocti, atq; ipsa ineuitabili compulsi necessitate, ad egregia vereq; pastoria facinora, p̄sertim in Germaniæ nostræ prouincijs, animū adiſcient, nihil pensi habituri, quòd mos inoletus aliò trahat, q; dissuadeāt proceres, q; murmurent parasiti, q; reclamēt indocti Canonici, q; ogganniāt superstiosi, illud vero cōsideraturi, q; eā ob rē sint à Deo dati pastores, vocatī serui seruorum DEI, ministri Chri, electi Ecclesię episcopi, q; q; hæc sui ordinis præcipua pars sit. Quid nobis cum More, qui ad Legem & ad Testimoniū in Esaia re

Esaia 63

nos

uocamur? Talis mos, mors potius
est, quemadmodū festiue Bernar-
dus ait ad Eugeniū papā, his qui-
dē verbis: A te tñ mos iste, vel po-
tius mors ista non cœpit: in te uti-
nam desinat. Proinde q̄ à Deo da-
ti sunt Episcopi, qui à Deo pasto-
res missi, qui vocati serui ad Eccle-
siā venerūt, sic secū indubie repu-
tabunt: Ego quis sum? Quo appel-
lor noīe? Vnde veni? Quò veni?
Quid sibi volunt cuncta hæc, Ca-
thedra, insula, chirothecæ, palliū,
stola, pedum? Indicāt profecto sa-
cerdotem esse me: Cuius vero, ni-
si Dei? Principem huiusmodi nul-
lo modo arguunt. Iam si sacerdos
Dei sum, quur igit̃ sacerdotio non
rite fungor? Si episcopus, quur epi-
scopū nō ago? Si pastor, quur nō
pa-

pasco? Quò mihi multitudo pro-
 uentuū, censuū, reddituū, pensio-
 nū, hoc est, lac & lana, nisi vt ope
 perficiā ea, q̄r gratia hic sum, hic
 sedeo? Oues, quæ sunt ouiuū, p̄bēt:
 at ego quando, q̄ pacto, vbi, q̄ pa-
 storis sunt reddo? Honorē dupli-
 cem quem debēt p̄bent: ipse vero
 illis qd rependo? Bone Iesu, q̄t par-
 ticulares ecclesias meo pedo, nō pe-
 di, subiecisti in hac puinciola, quā
 subiectionē tñ cōmissionē inter-
 pretor, atq; delegatū munus, non
 mundanū dñium? Quot numero
 parochias tam in oppidis q̄ in vi-
 cis, qbus tu me dñe nō tā honesta
 sti, q̄ onerasti? Quot aīarū millia
 sunt, quarū curā mihi vni imposui-
 sti? Quot int̄ has reperiunt̄, qbus
 peculiari cura sit op⁹, hac p̄sertim
 E tem

Ioel. 1.

tempestate: Sūt vbiq; innūeræ, q̄
 neq; sciētiam habent vllius bonæ
 rei, neq; intelligētiam: & tu tñ me
 p̄pterea illis pastorē dedisti, vt eas
 sciētia & intelligētia pascam. Eas,
 inquā, pascā, nō memetipsum. Eas
 quærā, non quæ earū sunt: idōq; &
 monitiōe p̄phetica, & exēplo apo
 stolico. Heu cōputruerunt iumēta
 in stercore suo, demolita sunt hor
 rea, dissipatæ sunt apothecæ, q̄niā
 cōfusus est triticū. Quid ingemu
 it aīal, mugierūt greges armenti:
 Quia non sunt eis pascua. Sed &
 greges pecorū dispierunt. Heu qd
 cōquerar: non oues tantū meæ so
 litudini credite, penuriā salubris
 pascui magno mœrore patiuntur,
 sed ipsi mei presbyteri, à me ordi
 nati, & in ecclesijs cōstituti, vt sint

vel

veluti cōpastores mei, adeoq; vicarij huius egregij pastoratus, nihil didicerūt, cuius adminiculo pascere seu docere queāt. Quib⁹ deest optata scientia & intelligētia, id qd nō vsq; adeo mirū, dolendū tamē est mihi. Verū qd dicā, q̄ties cōsidero, meis compastoribus eandem deesse & scientiā & intelligētiam? Quid pascāt, qd p̄dicent, qd exhortent, q̄ ipsi nihil rectæ cognitionis sibi vnq̄ cōpararunt? Nec vt adhuc sibi huius nō nihil cōparent, vertūt animum. Toti sunt in rerū p̄phanarū studio, eò om̄ia referentes, vt ædes suas impleāt, vt de bonis popelli ditefcāt, id est, vt semetipsos pascāt. Pergo cōqueri Episcop⁹ de parochis meis. Quid pascāt, qd doceāt, qd instituāt, qui

E ij ni

nihil vtiliū codicum domi habēt,
 q̄s diurna saltem manu, si non no-
 cturna, versent. Multi horū conte-
 mnunt vnā cum libris studiū, cau-
 santes, se inde non saturari si esuri-
 ant: alioq̄ p̄fusi sunt in combibo-
 nes, & magnopere prodigi in cōpa-
 randa nitidissima supellectile, inq̄
 vestiendis prostibulis. Hæc ego à
 Deo datus pastor, non serio confi-
 derem: hæc inemēdata patiar: sim
 hic ignauus: dedā me interim lue-
 xui. Admodū scilicet, si cordi sit,
 hoc corpus & animam æternis ge-
 hennæ flammis exuri debere. Mi-
 seret me turbe palātis, atq̄ in om̄i
 mōte et colle errātis. Habet pasto-
 res presbyteros quidē, sed nihil fe-
 re fructus ab illorū pastione capi-
 unt, nec inde quicquam in pietatis
 stu-

studio pmouent. Propterea sic dico: Ecce ego ipse requirā oues mihi traditas, & visitabo eas. Ipse pedum meū in man⁹ sumā, & exhibo ad neglectas atq; famelicas oues. Liberabo, si quæ disp̄sæ ac dissipatæ sunt in mōtibus hæreticorū, inde cōgregabo eas, & reducam eas ad mōtes veri Israel: ibi in pascuis vberrimis pascā eas, ibi regescēt in herbis virentibus, ibi habitabunt cōfidenter absq; vllō terrore. Mihi equidē dubium non est, qn̄ hodie cōplures viuunt episcopi, q̄ ita magna ex parte sint animati, & q̄ bus nihil æque acerbū sit, q̄ de suis sacerdotibus pastorculis audire, q̄ sint ab oībus literis alienissimi, q̄ oderint studia, q̄ diu noctuq; potēt, q̄ rem tantūmodo familia-

Ezec. 34.

E iij rē

rem attente parent, q̃ rixis ac iur-
grijs hoīes molestant, q̃ nihil sanū
cōcionent̃, q̃ vicinos cōpilent, q̃
ad publica vitia cōniueant, q̃ vi-
tiosas cōsuetudines primi obserui-
tent, q̃ impudicis fabulis animos
corrūpant, q̃ lusitent, q̃ varia nu-
gent̃ quę nō cōueniunt, q̃ deniq̃
om̃es homines cōcubinatu flagiti-
osissimo crudelissime scādalizēt.
Nec dubito q̃n p̃cedente tēpore
benignissim⁹ paterfamilias in mel-
lem suam missurus sit Episcopos,
hoc est, Oparios, qui hoc affectu
sint erga sibi cōmissum populum:
Nam rogat̃ paterfamilias à nobis
maximo ardore, ac singulari fidu-
tia, vt mittat Oparios se suoq̃ re-
gno dignos, quales nimir̃ à prin-
cipio misit. Mittet igit̃, mittet, in-
quā,

quā, Apostolicos mēstres, plāta-
tores, rigatores, ædificatores, bre-
uiter dispensatores Mysteriorū su-
orū, qbus ergo diocēsis ac negociū
sanctū vrgentibus, Verbum Dei
curret et glorificabit: qbus, inquā,
laborantibus & disseminantibus,
enascetur fructus Iustitiæ in Eccle-
sia, ad laudem gratiæ Christi. Por-
ro prius typū Romano pontifici si-
ue pastori pponere decreui, q̄ ad
alia gradiar. Est aut typus IESV
Christi, cuius ille se in terris vicari-
um vocat: Ego, inqt IESVS, sum
pastor bon⁹. Bonus pastor animā
suā dat p ouibus. Mercenarius au-
tem, & q nō est pastor, cuius non
sunt oues ppriæ, videt lupū veni-
entē, ac deserit oues, fugitq, & lu-
pus rapit ac dispergit oues. Merce

Ioan. 10.

E iij na

Ioan. 10.

narius aut fugit, quia mercenarius est, & oues non sunt illi curae. Ego sum pastor bonus, & cognosco oues meas, & cognoscor a meis. Qui non intrat per ostium in ouile, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro. Qui autem intrat per ostium, pastor est ouium. Huic ostiarius aperit, & oues vocem eius audient. Et proprias oues vocat nominatim, & educit eas. Et cum proprias oues emisit, ante eas vadit: & oues illum sequuntur, quia nouerunt vocem eius. Alienum autem non sequentur, sed effugiet ab eo, quia non nouerunt vocem alienorum. In hoc sermone pastorem principis, & vere summi pontificis, habet ille vicarius expressum exemplar, ad quod se componat, atque studio maximo reformet. Ponite pontifi

ces

ces hæc verba Pontificis vestri in
cordibus vestris, & suspēdite ea p
signo in manibus, ac int̃ oculos de
nic̃ vestros collocate. Quinimō
sup postes & ianuas domus vestre
ea scribite, & sint semper in ore ve
stro. nam imitationē à vobis iure
postulāt. Amplissima dignitas ve
stra, & nomē celeberrimū hac imi
tatione neq̃ decrescet quicquā, ne
que languescet. Expectat̃ à vobis
imitatio pastoris huius. Hāc si no
bis exhibebitis, Ecclesiā ingenti af
ficietis gaudio pariter, & incredibi
li beneficiorū multitudine cumula
bitis: Sin vero in tāta re cessabitis,
ac mādanti Christo, iubenti Chri
sto, hortanti Christo medium vn
guem ostēdetis, Ecclesiā quidem
aliqua sui parte vehemētissime læ

detis, vos vero ipsos & qui vobis
sine iudicio obstinate adherent, de
Christi verbo mandato ve nihil so-
liciti, ad ima Tartara detrahetis,
inextinguibilis ignis æterna fomē-
ta. Absit tñ, vt de viris tantis, q̄s il-
la sedes aliquando optimos ac san-
ctissimos habere perhibet, nō sen-
tiamus melius. Iuste, recte & sapi-
enter multi in hac se gesserūt: hoc
q̄s negare ausit? Quare nobis spes
haudquāq̃ mala ostendit, fore vt
prioribus posteriores nulla parte,
seu sanctitatem spectes, seu doctri-
nam, cedāt: qua emulatiōe nihil fu-
erit speciosius aut vtilius. Typum
suum habent pōtiffices pastores ex
euāgelio Ioānis. Nunc accipiāt su-
um typū Episcopi pastores, ex alte-
ra Euāgelij Lucæ parte. Est autē

Act. 20.

tyo

typus Pauli pastoris, cuius & reli-
 quorū apostolorū vicarij episcopi
 esse dicunt, q̄propter nō potest ini-
 quū esse, si Pauli tanti pastoris imi-
 tent & verba & æque pposita fa-
 cta: Vos scitis, inqt pastor ille apo- Act. 20.
 stolicus, ā primo die quo ingressus
 sum Asiā, q̄modo vobiscū p̄ omē
 tempus fuerim, seruēns dñō cum
 omni animi humilitate, cūq; mul-
 tis lachrymis & rētationibus, quę
 mihi acciderūt ex insidijs Iudæo-
 rum, vt nihil suffugerim eorū, quę
 essent in rem vestrā, qn̄ adnuncia-
 rem vobis & docerē vos publice
 & domestice, testificans Iudæis si-
 mul & Gręcis, eam q̄ erga Deum
 est pœnitentiā, ac fidē quę est erga
 dñm nostrū Iesum. Verū nihil me
 (psequutio) mouet, neq; vita mea
 cha-

chara est mihi, vt consummē cursum meū cum gaudio, & ministeriū qđ accepi à dño Iesu, ad testificandum euāgelium Gratiae Dei. Hunc sane sermonē episcoporum ordo, vt grauiter ab Apostolo & pie factū, non potest nō cōpēnsissimā voluntate nec aliē accipe, ac si ipsis p̄scriptus esset ad imitādum. Vellē lubētī animo, vt singula in ea oratione Paulina quis pastores & ministri ecclesiarū sedulo p̄penderent, atq; suā in docendo cōsuetudinē, necnon cōuersationē communē, ad hanc amissim exigerēt. Oportet em̄ nos tandē cōformari Apostolicis rebus, si cupiam⁹ apostolicā florere ecclesiā, & Christo electā sponsam olim cum summo gaudio saluā p̄sentare. Quando ve

ro presbyteris etiā, q̄ concionandi
munus suscepe, ea quæ de pastori
bus tractātur, ad ligdum dicūtur,
non ab re fecero, si his q̄q̄ typū ex
absolutissimo Paulo illo accōmo
dum adferā, in q̄ videlicet se quis-
q̄ horū excutiat, trutinet, p̄spiciat.
Sermo fit ad Thessaloniceñ: Ipsi
nostis fratres introitum nostrū ad
vos, q̄ nō fuerit inanis, sed q̄ ante
malis afflictionibus & cōtumelijs
affecti, quēadmodū scitis, Philip-
pis, audacter egerimus in dño no-
stro ad loquendū apud vos Euan-
geliū Dei in multo certamine. Siq̄
dem exhortatio nostra nō fuit ex
impostura, necq̄ ex immūditia, ne-
q̄ cū dolo, sed quēadmodū p̄ba-
ti fueraus à Deo, vt nobis com-
mitteret̃ euāgeliū: ita loq̄mur, nō

1. thes. 2.

vt

ut hominibus placentes, sed Deo
q̄ pbat corda n̄ra. Neq̄ em̄ vnq̄
per sermonē adulationis versati su
mus, sicuti nostis, nec per occasio
nem auaritiæ, Deus est testis, neq̄
quærentes ex hoībus gloriā, nec a
vobis, nec ab alijs, quū possemus
in authoritate esse, tanq̄ Apostoli
Christi, sed fuimus placidi in me
dio vestri, p̄inde ac si nutrix foue
at suos filios, sic affectu p̄pensi in
vos, animo cupiebamus impertire
vobis nō solū euāgelium Dei, ve
rum etiam nostras ipsorū animas,
p̄pterea q̄ chari nobis facti estis.
Meministis em̄ fratres laboris no
stri ac sudoris. Nocte enim ac die
opus facientes ob id, ne cui vestrū
essemus oneri, prædicauim⁹ apud
vos euāgelium Dei. Vos autē te
stes

stes estis & Deus, q̄ sancte & iuste
 & inculpate vobiscū qui credebatis,
 versati fuerimus, quēadmodū
 nostis, vt erga vnūquēq; vestrū
 tanq̄ pater erga filios suos, fueri-
 mus affecti, obsecrātes vos & con-
 solantes & obtestantes, vt ambu-
 laretis digne Deo, q̄ vocasset vos
 in suū regnū ac gloriā. Hæc Pau-
 li. An vero possit p̄fectior atq; cō-
 summator typus à quoquā tradi-
 Cur ergo malimus formā pastorij
 officij aliunde petere, q̄ ab eo q̄ di-
 xit, Imitatores mei estote, sicut &
 ego Christi: Itē, Cōsiderate eos q̄
 sic ambulāt, quemadmodū habes-
 tis formā nos: Feliciter pegerimus
 opus pastoris, si Paulino modo id
 peregerimus. Vos alloq̄r reuerēdi
 P̄res ac F̄res q̄tq̄ in hoc cœtu co-
 ram

1. Co. 11.
 Phil. 3.

ram adestis, & itē obtestor, vt qñ-
 dogdem inter vos nullus pene est,
 qui non arbitret̃ se quoq; cum pa-
 storibus à Deo datis vocationem
 habere cōmunem, ac ppter̃ea tan-
 ti honoris istius participē esse, ve-
 litis suā quisq; sortem penitus ani-
 maduertere, sicq; cōponere, ne olī
 neglecti officiī pœnitudo vos vel
 impotentius perturbet, vel pericu-
 losius etiā cōfundat. Nolite, quæ-
 so, existimare, diuine iustitię rigo-
 rem in iudicandis atq; plectendis
 infidelib⁹, & oībus qui foris sunt,
 ita esse cōsumptum, vt ad nostrā
 socordiam flagitiosam non queat
 ptingere. Vocabit, mihi crede, ad
 reddendā rationē villicatiōis, q̃t-
 q̃t ab eo bona non apparētia, hoc
 est, dona plus q̃ bona erogāda in

varios Christianismi vsus acceperunt, nec erogauerunt. Quid respōdebis ita te cōpellaturo dño: Heus tu, quid ita torpuisti? Pastorem te ouīū futurū ex ouibus delegeram, quando mihi sic videbāt: delectū dedi populo meo, quātūlibet contemptibilis eras: datum instruxi te scientia & intelligētia: instructum te curavi, vt cōstituerent in Ecclesia: cōstitutū per hoīes, ipse te mea p̄texi dextera, expectās iā, vt operareris in multa illa messe. Iussi pascere, iussi os apire, iussi digitis scribere, iussi euangelizare, ab errore reducere, ad veritatē ducere, atq; adeo vi occulta quadā trahere: at tu horū fecisti nihil: aut quia timuisti reges & principes regni mūdi, aut quia noluisti offendere cogna

F tos

Mat. 25.

tos ac affines, aut quia voluisti vitare laboris molestiam, aut quia silentio creuere opes, creuere voluptates, aut denique quia collusisti cum extraneis dogmatistis. Nonne oportuit te committere pecuniam meam messariis, & veniens ego, recepisse utique quod meum est cum usura? Cogitatione modo consequimini, Patres, quantum de tam ignauo pastore supplicij postea rex sumpturus sit. Sed relictis ignauis fucis ac pigris istis aqualiculis, non tam abdomine quam numerorum sarcina tardis, eos cohorter ad officium, qui inter vos promptissimo animo sunt, nec sibi aliud deesse putant, praeterquam ingrediendum viae notitiam. Hos ego, siquidem se vocatos pastores credunt, & cupere cum primis, ut liceat agere pasto

sto

stores, palā fatent, magnopere laudandos existimo. Nec paucis pos-
 sim explicare, quānā & quāta ho-
 rum laus apud Deū sit, quæ item
 gratia, qđ dec⁹, quæ pcellentia, qđ
 pmiū, si modò strenuos se in adim-
 plendo ministerio, qđ in dño acce-
 perunt, & cōsummādo cursu suo
 indefessos exhibeāt. Quid iucun-
 dius auditu, qđ qđ apud Danielelem
 prophetā angelus de doctis pasto-
 ribus, sed iisdem docētibus alios,
 loquit: Qui autē docti fuerint, ful-
 gebūt quasi splendor firmamēti: Dan. 12.
 & qui ad iustitiā erudiūt multos,
 quasi stellæ in perpetuas æternita-
 tes. Norunt illi quibus ornent co-
 gnominibus in Euangelio Mat-
 thæi, insup quæ de ipsis extēt scri-
 ptę vbiq; cōmendatiōes apud pri-
 F ij scos

scos theologos. Quem nō ad cursum excitet populi pñ desideriu? Quem nō ad cathedram vel reluctantē atq; obnitentem pertrahat esuries ista vbi Dei ī populo Dei? Quin etiam hæreseon audacia, ac vastitas potuit q̄libet linguæ nodos & oris vincula dirumpere vel in mutis pastoribus, atq; hos propellere, vt accurrentes, duo saltem crura aut extremum auriculæ de ore rugiētium leonum & rapaciū luporū eripiant. Nunq̄ tēpus extitit, quo minus tacendum, quo magis clamādum sit. Si hoc ipso tempore fuerimus muti Canes, nō valētes latrare, iniquissimū profecto sit, nisi omni honore, omni priuilegio, omni immunitate ac libertate priuemur. Recitabo hac de verbū
Do

Domini: Si Speculator viderit gladiū venientē super terrā, & cecinerit buccina, & adnūciauerit populo. Audiens aut, q̄squis ille est, sonitum buccinę, & nō se observaue- rit, veneritq; gladius & tulerit eū: sanguis ipsi⁹ super caput eius erit. Sonum buccinę audiuit, & nō se observaui: sanguis ei⁹ in ipso erit. Si aut se custodierit, animā suā saluabit. Quod si Speculator viderit gladiū venientē, & nō insonuerit buccina, & populus se non custodierit, veneritq; gladius, & tulerit de eis animā, ille quidē in sua iniquitate captus est, sanguinē autē eius de manu speculatoris requiram. Haften⁹ Ezechiel. Quæ quidem dominica verba, nō est vt à nobis, qui infirmi speculatores constituti

F iij su

sumus, eloquēdi arte declinemus,
q̄ multis mos est. Huiusmodi, in-
quiūt, nō ad nos plebeios sacerdo-
tes, sed ad primates pertinēt, vtpo-
te pontificē & episcopos. Igitur to-
tum Ezechielis XXXIII Caput
de pastoribus, ad nos minimos pa-
stores in Ecclesia nihil quoq̄ per-
tinet? Dicemus ne merito? Hęc spe-
ctant ad pontificem & episcopos,
q̄ties legerimus, Væ pastoribus q̄
pascunt semetipsos? Nōne greges
à pastoribus pascūtur? Lac come-
ditis, & lanis operimini, & q̄d cras-
sum est occiditis, gregē autē meū
nō pascitis. Rursus: Pro eo q̄ facti
sunt greges mei in rapinā, & oues
meæ in deuorationem om̄ium be-
stiarum agri, eo q̄ nō esset pastor.
Necq̄ em̄ quesierunt pastores gre-
gem

gem meum, sed pascebāt pastores
 semetipsos, & greges meos nō pa
 scebant: Propterea pastores audite
 verbū domini &c. Hæc, inquā,
 putabimus ad principes pastores
 duntaxat spectare? Quorsum ista
 mentis peruersitas, iuxta quā pos
 sis etiam pastore seu presbyterorū
 vulgus, à tot scripturæ diuinæ le
 gibus, interminatiōibus, instituti
 onibus, quæ ex æquo pontificem,
 episcopos, presbyteros respectant,
 immune reddere? Eiusdem demē
 tiæ fuerit, si p̄fecti, consules, & iu
 dices ciuitatum, se suo euoluere of
 ficio cupientes, nihil ad se pertine
 re dictitent, quæ audiunt in basili
 cis de seculari potestate, de q̄ hui
 us gladio ex Apostolorū duorum
 scriptis, sed ad Rom. Cæsarem, ad

Reges, ad Marchiões, ad Duces,
ad Barones. Extrema uersania, ne
dicā impietas est, tale sentire. Ne-
q; minus tamē q tale sentiunt, aut
se certe sentire simulāt, cum aliqd
de pastoribus aut speculatoribus
populi legunt, unde nō nihil hono-
ris atq; emolumēti ad se quoq; re-
dire posse sperent, inter pastores &
speculatores se protinus connume-
rant. Vbi accipiēdum est, ibi sunt
pastores & speculatores: At vero
vbi laborādum est, vbi pascendū,
vbi speculandū, neq; pastores ta-
les sunt, neq; speculatores. Verum
ā digressiōe tempestiua ad vos pī
Fratres sermo redeat, quorū animi
ab hoc pascendi studio tātum ab-
est ut abhorreant, ut maximope-
re flagrent etiam peragūdis rebus
dis

difficilibus quidē, sed honestis tamen. Video vnūquenq; vestrū ita esse oīno affectū, vt nisi officium faciat suū, sibi in vita nihil fecisse videat. Cognoscitis ac perpēditis, quid faciat e laico presbyterū, qd sit inter vtrūq; discriminis. Deinde qd deceat presbyter, quę partes huius sint, quę pposita forma. Postremo, q cum habito honore periculū, qd onus, qd certamē. Et quis catholicorū non deteste, aut saltē ægerrime istos sacerdotes ac monachos non ferat, qz institutū à Christiana religione nimīū lōge distat. Tales quippe se ex eo spiritalem clerū credūt, q mechanicas operas horrent, q in ocio & propter ociū alunt, q obambulāt nidi, q latas gerūt coronas in ver

tice, q̄ ad pedes vsq̄ promissas ge
 stant togas, q̄ cōpellantur domi
 ni, & audiunt, Dignitas vestra, q̄
 vbiq̄ in manu aut sub sinu circū
 ferunt Breuiariū diurnale, q̄ cre
 bris labiorū motibus orare ab ho
 minibus vident̄, q̄ libent̄ aspgunt
 aquā circumstātibus, q̄ pfundius
 ingeniculant̄, q̄ consecrāt herbas
 & p̄pinguia paschalia, q̄ vbiq̄ ve
 nant̄ p̄sentias, q̄ litigant p̄ reddi
 tibus, q̄ permutant suas vicarias,
 q̄ seruāt episcopi statuta, q̄ timēt
 Officiales, q̄ celebrant synodales
 cōmessationes solēniter, q̄ intro
 ducūt questuosas fraternitates, q̄
 sectant̄ diuitū exequias, q̄ potiū
 tur immunitatibus, q̄ primo accu
 bant loco in cōuiujs, q̄ in templo
 sedent supremi, q̄ in sacris precio
 se

se induunt, q̄ in auro & argento
 suffitus faciunt, q̄ ipsis licet in pu-
 blico cōcubinatu viuere, q̄ mors
 tui sacerdotaliter tumulātur, quū
 nunq̄ vixerint sacerdotaliter. Ta-
 les,inquā, cū laude feramus? Tales
 aduersum arguētes ipsos v̄bis tu-
 eamur? Sūt istorum aliquot adeo
 om̄ium literarū rudes, vt vix que-
 ant Requiē illæsa grāmatica dice-
 re: tantū abest, vt duo triaue ver-
 bula in Missarijs & Breuarijs p̄-
 be intelligant. Magna pars ne cu-
 rat quidē vnquā, vt vel modicum
 qd discat. Satis se Latinos esse pu-
 tant isti, si possint dicere: Primiti-
 are, Sacris ordinib⁹, Latinicis ver-
 bis, In collegio, Festum Burcardi,
 Funus, Fructus, Litigare, Citare,
 Celebrare, & hiorū vsu tritorū simi-
 lia.

lia. Ferendam tamen turpissimam hanc ruditatem quis existimet, nisi ex his nonnulli bonas literas irrideant, atque harum studiosos contemnunt? Sed tanta ecclesie nostrae dedecora temporis suo increpanda reseruabimus. Vestra pietas, scio, ab hac commemoratione haud leuiter abhorret, nec vlllo tamen modo eiusmodi vel neganda vel celanda esse arbitrat, ut cunctos eos, qui sibi male conscij sunt, simplex veritatis oratio ferit. Vestro nimirum iudicio clericalis dignitas haudquam consistit in illiberali ocio aut curiositate alienarum rerum, aut in ruditate, aut in imperitia, aut in miserando isto murmure, aut in studio veteris, aut in aucupio numulorum, aut in profanatione sacrarum rerum: sed in su-

do

dore, in innocētia, in sciētia, in perit
 tia, in q̄tidiana ac vera precatōe,
 in studio piarū literarū, in dandis
 eleemosynis, in reuerenti ac seuera
 tractatione sacrōrū, in p̄dicatione
 verbi Dei, in institutione puberū,
 in correctiōe vitiosorū morū, ī con
 solatione mœrentiū, in excipiendis
 & fouendis exulibus, in Christia
 na administratione domus, in ho
 norandis fratribus, in prouehenda
 cōcordia, in deploratiōe collapsæ
 ecclesię, in solitudine & sana con
 sultatione nostrę Religiōis, in dis
 cretione mali à bono, in singulari
 abstinentia, in sapientia oris, in vi
 tādīs turbis, in fugiendis seculari
 bus negocijs, in ostensiōe optimo
 rum exemplorū, in grauitate vitæ
 totius, in omī deniq; pietate & ho
 ne

nestate. Talia demū Christo & ecclesia dignū sacerdotē faciūt. Per hæc dignoscitur à plebe. Hæc orant, hæc illustrāt, hæc multo speciosissimū reddūt nostrū ordinē. Hæc cōfundunt Iudæos, pudefaciunt Sarracenos, conuincunt hæreticos, terrēt diabolos, conturbant horū angelos: Deo autē vnice placent, sanctis huius angelis arridēt, cælestes diuos oblectāt, euangelizcos pōtificates recreāt, Apostolicos episcopos reficiūt, Christianos doctores gaudio afficiunt, sapientes principes exhilarāt, bonis ciuibus voluptati sunt, honestis matronis iucūdiſſima. A tali sacerdote si requirēt religiosa veterē cæremoniarum obseruatio, habebis eundem impigrum. Nam nihil om̃ium publi

blice aut domestice facere eum piget, cuius pia utilitas & utilis pietas ad Christiani populi pfectum redire cognorit. Scopū vnum suis actiōibus cunctis proposuit, nēpe prodesse Fraternitati. Vbicūq; ergo & quādocūq;, insup quibuscūq; in causis facere dicereve potest aliqd, vnde oues ecclesiasticæ fructū capiant, nihil cunctat, nihil cessat. Salus ouium illi tantū est, vt huius grā priuata emolumenta & proprias utilitates omnes negligat, sufficere sibi putās, pastoralē curā bene collocatā esse, seq; suā operā nō omīno perdidisse. Qualia vos dilectissima Chri mēbra cum scia- tis, atq; ex vestro ipsorū spiritu anī move verissima æstimetis ac comprobetis, haud dubie dabitis ope-
rā,

ram, vt iuxta hanc regulā incedatis in hac natione praua & adultera. Accipite sermonem Hilarij veri episcopi, de doctis ac bonis pastoribus: Nō statim, ait, boni atq; utilis sacerdotis est, aut tantūmodo innocēter agere, aut tātummodo scienter p̄dicare, cum & innocens sibi tantū p̄ficiat, nisi doctus sit, & doctus sine doctrinæ sit auctoritate, nisi innocēs sit. Non em̄ Apostolic⁹ sermo p̄bitatis honestatisq; p̄ceptis hominē tantum seculo cōformat ad vitā, neq; rursum per doctrinæ scientiā scribam synagoge instituit ad legē, sed p̄fectum ecclesiæ principem, perfectis maximæ virtutū bonis instruit, vt & vita ei⁹ ornet̄ docēdo, & doctrina viuēdo. Quid potuit episcopa-

palius, & à magno viro dici eruditius: Non obscurè est charitati vestræ, quæ de pastoribus scripta reliquerit Augustinus tam in libello de pastoribus, quàm in libello de omnibus. Ex priore hæc, ut mente modò pertractetis, subiiciam: Nos, inquit ille, quod in loco isto, de quo periculosa ratio redditur, Dominus secundum dignationem suam, non secundum meritum nostrum constituit, habemus duo quædam: Vnum, quod Christiani sumus: Alterum, quod præpositi sumus. Illud quod Christiani sumus, propter nos est: quod autem præpositi sumus, propter vos est: In eo quod Christiani sumus, attenditur utilitas nostra: in eo quod præpositi, non nisi vestra. Paulopost ita legitis: Nos autem, excepto quod Christiani sumus, unde rationem reddimus

G mus

mus Deo de vita nostra, sum⁹ eti⁹
 am p̄positi, vnde rationē reddim⁹
 Deo de dispēsatōe nostra. Mox:
 Mali pastores pœnas debitas lu-
 ent, & oues promissa percipient.
 Idem Augustinus sic: Videris, fra-
 tres, q̄ sit periculosū, tacere. Post
 pauca inquit: Propter hoc ad nos
 quidē pertinet, non tacere: ad vos
 autē, etsi taceam⁹, de scripturis san-
 ctis verba pastoris audire. Quam
 beatissimi scriptoris sententiā pin-
 de accipiamus, ac si eā ex ore Pau-
 li notatā in chartis haberem⁹. Ete-
 nim quur deberēt oues Christi fa-
 me diuini verbi tabescere, pastoris-
 bus metu aut inscitia aut malitia
 cōticescentibus? Si nolunt verbū
 dñi concionari, nemo vetabit, quo-
 minus quisq; suę domi sibi suæq; fa-

August.

familiæ v̄bum Dñi legat è sacris
 Biblijs iuxta orthodoxam herme
 niã siue interpretationē, & cum ca
 tholica exegeſi, hoc eſt, enarratio
 ne, q̄ videlicet fidei & ſanæ doctri
 næ proportionabiliter, vt ita dicā,
 cōgruat. Referam ex Auguſtino Auguſt.
 plura, ſigdem admodū bona ſunt:
 Gloriātur paſtores: ſed q̄ gloriāt, 1. Cor. 13
 in dño gloriē. Hoc eſt Chriſtum
 paſcere: hoc eſt Chriſto paſcere, p̄
 ter Chriſtum ſibi nō paſcere. Rur
 ſus: Cōſtituit mōtes Iſrael, autho
 res ſcripturæ diuinæ: Ibi paſci
 te, vt ſecure paſcatis: Quicq̄ inde
 audieritis, hoc vobis bene ſapiat:
 quicquid extrā eſt, reſpuite. Ne er
 retis in nebula. Audite vocem pa
 ſtoris: Colligite vos ad mōtes ſcri
 pturæ ſanctæ: Ibi ſunt delicię cor

dis vestri: Ibi nihil venenosum, nihil alienū, vberima pascua sunt: Vos tantū sane venite, sane pascimini. Hęc Augustini saluberrima dicta, si animis affixerim⁹, nō erūt (mihi credite) exigua nobis calcaria ad pascendi puinciam rectissime in posterū capiēdā. Diuus Gregorius re ipsa vigilantissimus pontifex, & non malus pastor, præscripsit nobis pastoralē curā tribus libris, q̄s velim nō solum lectos esse vobis, vti proculdubio sunt, verū etiā repetitos. Quoties ibi ex Esaiā, Hieremiā et Ezechiele cōtra indoctos & malos pastores inuehitur: Quām auersa ē pastorem, suis ipsius & domesticis rebus intentū magis, q̄ ecclesiasticis: Impar, ingens, q̄sq̄ inueniūt ad singula, dum

con

cōfusa mente diuiditur ad multa. E Leuitico arcet à sacerdotio gibus bosū, hoc est, quē terrenæ sollicitudinis pondus deprimit, vt nequeat ad supna respicere. Preclare dixit: Magisteriū pastorale magna temeritate suscipiūt, q̄niam ars artium est, regimen animarū. Idē: Tantum abesse debet actio p̄sulis ab actiōe populi, quātum distat à grege vita pastoris. In epistolis sæpe cōqueriūt de onere pastoralī, cuius molestiā qui hodie non sentiunt, eos ego non egdem pastores, sed impostores clare dixerim. Verum inter hæc obmurmurabit quispiā auditor: parū quippe patientis stomachi: Quid tu de nobis p̄petuo, & tātum de nobis dicis, de Sectarijs mirū interim est silentiū? Nos

G iij ne

1. Pe. 4.

Luc. 6.
Mat. 7.

ne soli sumus q̄ peccauerimus, extranei nihil ne cōmeruerunt? Maiorē in modum, mi homo, cōmeruerunt extranei, vt in ipsos etiam dicať. Iustus Deus solet iudicium à domo sua incipere. Quare nemo pius eleuabit, si ante attrectem⁹ ecclesie incōmoda, q̄ arripiamus inimicas sectas. Nemo sapiens iudicabit imprudentē factum, si quis ea curet primum, quæ suis in ædibus praua gerātur. Et doctore Iesu accepim⁹, prius esse suo ex oculo eijciendā trabem, quā perspicias, q̄ modo possis eximere festucā ex alterius oculo. Quanquā ego exiti⁹ osissimi schismatis teterrimū malum nomine festucae nō cēseo, vtis nam vero censerī possit. Quod si qd p̄ficerem animi votis, cupiā p̄ fe

fecto sic esse omnia in Christianis
 smo constituta, aut certe restituta,
 vt neq; mihi neq; alijs qbuscunq;
 vel vno acerbiorē vbo in statum
 hunc nō optimum opus esset. Lo-
 qui non libet, & tacere nō licet. Si
 loquimur, grauamus causam religi-
 onis inter gentes Turcas, & irita-
 mus eos, q̄rum culpa status p̄sens
 se nō optime habet. Sin tacemus,
 degrauam⁹ animas nostras, & iri-
 tamus in nostra capita manū iusti
 Dei. Vtrō nunc inflectas? Equidē
 tale didicimus ex Susannianis an-
 gustijs, nec indiget res, vt de hoc
 ab alijs petamus sentētiam. Quin
 ideo facimus, quod didicimus ani-
 mas nostras liberaturi potius ira-
 scente hoīe, q̄ affectibus obsequu-
 turi, irascente Deo. Secta falso di-

Dan. 13.

ctorū Euangelicorū, q̄t̄ies hic Hieremiæ locus in cœtu aliquo aut in priuatis conuenticulis audit̄, ilico exultat, tanq̄ ipsa tales præ alijs pastores habeat, nec veret̄ sibi adrogare, q̄d necp̄ natura eā esse apparet, necp̄ gr̄a. Scilicet, hæretici homines habet̄ sp̄m̄ sanctū, & diuinitus missi mundum illuminant̄. Quis Deus dedit hos lupos rapacissimos, hos leones ferocissimos, hos vrsos immanissimos? Quis est horū ortus? quæ vocatio? quæ missio? q̄s aduētus? Adeo q̄p̄ quam ob causam venerūt isti vltro? & quid facturi? & quē in finem? Nihil hic verborū in defensionē admittim̄, quādoquidē facta ista loquūt̄ur id q̄d res est. Aufer hinc tuas causationes, prætextus, extenuatiōes,
glo

gloriatīōes. Ipsa opa, ipsa om̃is vī-
ta tua affert contra iactatā vocati-
onē ac missionē plusq̃ certissima
testimonia, vt demētīæ maxīæ sit,
verbis credere, quū facta lōge dis-
crepēt. A Deo dati pastores, nun-
quā ea vīa ingressi sunt in ouile.
Vidimus quibus technis, quibus
versutīs, quibus mendacijs, qbus
pollicitationibus, q̃ tumultu, q̃ im-
probitate, qua leuitate, quantis fu-
rīs, quātis odijs primū irruerint:
Deinde quāta audacia, quāta vio-
lētia cathedras alienas occuparūt,
quantā sibi mox authoritatē arro-
garint, qua licētia om̃ia attētarint,
q̃ impetu oīa abrogarint, qua insa-
nia om̃ia subuerterint, qua temeri-
tate om̃ia nouarint, qua libertate
om̃ia mutarint: Postremo, qua su-

G ▼ per

pbia vsurpatū regnum nūc vbicq;
administrent, qua potestate impe-
rent ac dominant, quāta insolētia
metum fratribus incutiāt, quanta
deniq; tyrannide ferociāt. Talibus
ne signis p̄bābunt nobis syncerū
pastoratū? Hæc ne est ostensio spi-
ritus? Sic irrupit Petrus? Sic irruit
Paulus? Sic grassabāt Linus? Sic
inuasit ecclesiam Ignatius? Sic sæ-
uīt Cyprianus? Perlege historias,
q̄ quidē extant, disquire diligēter
acta ecclesiastica, compara q̄ lege-
ris, q̄ve disquisieris, ad initia noui
pastoratus, adq; eā pudendā scur-
rilitatē, ac contemptissimā incon-
stantiā: & nisi om̄ino desipis, dices
nihil distare lōgius. Quid itaq; iu-
uat, de pastore p̄ter modū glori-
ari? Schismatici nō possunt pasto-
res

res esse ecclesie, quā discerpūt ac la-
 niāt: Multo min⁹ possūt esse secū-
 dum cor Dei. nisi forte ostēderis,
 hæreses esse secundū cor Dei. Nū Flores ac
 placet Deo cōcordiā dirimere? nū fructus
 est ex sentētia diuini animi, pacē e Luteri
 medio tollere? nū volūtas Dei est,
 dissidia serere, seditiones cōcitare,
 cædes suadere, ad rapinas cōniue-
 re, ecclesiā vastare, innocētes pelle-
 re, religiosa opa irridere, Christia-
 nas cōsuetudines abolere, populū
 ad hæreticos mores cogere, bona
 monastica luxu, pompa, donatiōe
 depdere, interneccionē in dissentiē-
 tes meditari, cūcta p sua libidine
 turbare, confundere, miscere? Nū
 fit secundū cor Dei, q̄ties euange-
 liū vetus, ac p̄ter q̄d orbis terrarū
 nō aliud habet, diris blasphemijs
 exes

execrāt, q̄ties patres ecclesie, huius
nimirū euāgelij doctores, insanissi-
mis cōuicijs dilacerāt, q̄ties spiritū
Dei in dictis factisve diuorū exi-
bilant, q̄ties catholicū Christiani-
smū subsannāt, q̄ties euāgelica de-
creta damnant, q̄ties cōfessores fir-
mæ ac bonæ doctrinæ psequunt̃,
q̄ties (vt multa vno v̄bo cōpræhē-
dam) ea patrāt, q̄ cordi Dei inuisi-
sima sunt. Inspice cōuersationem
istorū temeratorū, cōtemplare mo-
res, studia, opa, cōsilia, cœpta: q̄n-
tulæ erunt portiūculæ, q̄ cū corde
Dei, cūq̃ ore Dei cōgruāt. Proin-
de si licet & hos nouatores à suis
cognoscere fructib⁹, quēadmodū
ipsi alios libent̃ cognoscūt, si licet
æstimare pastores ab opere, pphe-
tas à vita, euāgelistas à cōuersati-
one,

one, manifestissimū erit, hāc pseus
 deuangelicā concionatorē turbā,
 neq; à Deo datā, neq; vocatā, ne
 q; missam esse: tātum abest, vt se
 cundū cor Dei data videri possit.
 Nec audim⁹, si hoc loco suos Ro
 manēses nobis obiectēt, vt oculis
 aliō ŷlis, suas istas virtutes nō ani
 maduertam⁹. Sic em̃ vociferari so
 lent: Romanus papa nō est missus
 à Deo, nec hui⁹ cardinales, nec epi
 scopi, nec abbates, nec canōici, nec
 Bñdictini, q̃a nō agunt spū Chři,
 sed pleni sunt spū Antichři: q̃ fit,
 vt posito gladio spūs, q̃d est ŷbū
 Dei, accepint gladiū carnis, & sub
 iecerūt sub pedibus suis nō totā mo
 do Italiā, sed meliorē etiā partē Hi
 spaniæ, Galliæ, Britāniæ, & Germa
 niæ nostræ huius, q̃bus in terris se
 dent

dēt nō vt papæ & episcopi, sed vt
reges & principes, nō pascētes gre
gē, sed pascētes à grege: nō p̄dicā
tes, sed p̄dātes: nō curātes, sed cru
ciātes: nō visitātes, sed belligeran
tes: nō cōsolātes, sed desolātes: nō
gubernātes ecclesiā in Ap̄lica so
licitudine, sed dñantes p̄uincię in
om̄i fastu, ambitu, splēdore, strepi
tu, opulētia, sequit̄ia, exact̄ione, liti
gatiōe. Sūt innūerabilia mala. Ta
cemus horū carnalitātē in priuata
sup̄bia, inuidia, ira, auaritia, libidi
ne, gula, acedia, q̄bus in vit̄ijs oēm
vitā cōsumūt, exēplo pestifero se
cū in foueā gehennæ trahētes mi
serrimū populū. Huiusmodi vos
nouī papæ, nouī episcopi, etiā si de
teriora forent, nihil subleuāt apud
tribunal Dei. Istis clamorib⁹, obse
cro,

cro, nū existimatis vos iudiciū iustitiæ aut posse fallere, aut effugere? vosne igit̃ veri estis euāgeliste, siqdē Ro. pōtifex cū cardinalibus suis magis seculari iurisdictioni, q̃ Ecclesiasticæ p̃dicationi inseruit? ergo vos gnesiaphi estis, siqdē episcopi ab officio suo abhorret? Metimini vosmet pede ṽro. Inspuite ī vestrū ipsorū sinū. Etem̃ q̃uscq̃ p̃cedētī spectat̃ mātica tergo? Aliena stultitia, aliena improbitas non excusabit vestrā cū stultitiā, tū im-
probitatē: Suos q̃scq̃ errores, sua q̃scq̃ malefacta dependet. Admoniti sunt, q̃rū mala nobis p̃petuō obijcitis. Si nolīt corrigi, nihil ad nos, multo minus ad vos p̃tinebit. Sed spes est, mala correctū iri, quæ sunt apte dānabilia, idēq̃ non in vestrā

gra

gratiam heretici, aut quod vos isthuc
exigatis, sed ad gloriam Christiani
nois. Porro si de hæreticorum pa
storum sciëntia & intelligētia, quæ oues
erraticas pascunt, obiter dicendum est,
innūera statim repias, et ea crudelia,
cuiusmodi iure optio explodenda
atque cōdēnāda existimes. Aiunt se
datos esse à Deo: Negamus. Vē
ditāt se pastores illos bonos: nega
mus hoc quodque. Ostentāt se secundū
cor Dei esse ac viuere: Nec id con
cesserim⁹. Gloriāt se pascere: Hoc
quod nō imus inficias, sed porro co
gitādū, vnde pascāt, quæve pabulo.
Si affirmēt se sciëntia secundum cor
Dei datoris pastorem pascere, & itē
intelligētia, nō possum⁹ illos nō ar
guere de mēdacio māifesto. Quod si
vrgeāt, dicem⁹ Ariū quodque & Ma
ni
ni

nichæū & Macedoniū & Nestor
riū sciētia atq; intelligētia pauisse:
q; si corā adessent, nō dicerēt de se
aliud. Qui vero sciētia Dei pascāt,
à cuius volūtate abhorrent: q̄ mo
do intelligētia scripturæ pascāt, in
quā impij ipsi sunt: De Luteristis
loqr: Nō habēt ij scientiā Dei syn
cerā, aut eā si habent, dissimulāt.
Nolūt scire, recusant discere, q̄ sit
in Christo v̄itas, q̄ sit p̄posita p̄fe
ctio, q̄ ecclesiæ Christianæ cōstitu
tio. Scientiā theologicā p̄ter hanc
suā tantū nō oderūt: p̄ scientia ha
bentes interim, qcquid ipsi int̄ scri
bendū & int̄ discertandū inueni
unt. Nō queūt igit̄ sciētia vera ali
os pascere heretici, quū ipsi ea care
ant. Nec intelligentia vera queūt
pascere, q̄rū videlicet decretū est,

H nol

nolle intelligere Theologicas res, quemadmodū eas sanctiss. Christi martyres, atq; prisce ecclesie episcopi, vere boni pastores, intellexerunt. Aiūt se docere euāgelion secundū scripturas Dei, quū euāgelium neq; sciāt, neq; scripturas intelligāt orthodoxe. Scio hic istos sui amātissimos hoīes clamatueros: O cælū, p̄ naturā humanā, nescim⁹ nos euāgelium: scripturas nos nō intelligimus: Si nos nescimus, si nos nō intelligimus: q̄ natio, obsecro, in orbe terrarū amplissimo scit & intelligit: Nā ita sese illi admirantur, habētes sibi p̄suasissimū, nuspiam inueniri posse sapientiā theologiae, nisi duntaxat suis in scholis. Atq; nos veremur Thrasonibus fidem habere; & hactenus ita inso-

nuit horꝝ cōcio, vt nō possim⁹ nō
 dephendere manifestissimos erro-
 res. Audio citari Ioannē, audio ꝑ
 duci Paulū, sed ad muniēdū semel
 receptū dogma. Audio nominari
 Christū seruatorē, filiū Dei, audio
 repeti articulos fidei, audio lauda-
 ri gratiā & misericordiā, sed ī com-
 modū sui instituti, sed vt ad suam
 mandrā inuitent auditores, sed vt
 demulceāt ꝑsuasos, sed vt aduersa-
 rijs suis opprobria cumulēt, sed vt
 boni ꝑdicatores vulgo ꝑdicētur.
 Hūc em̃ vocāt bonū ꝑdicatorē, q̃
 inani⁹ loquax est, & q̃ multitudo
 tumultuātiū hoīm seculo huic de-
 ditissimorꝝ vult, suauit⁹ fuit. Vel-
 lem egdem immortalis De⁹ face-
 ret, vt isti euāgelij superbissimi ia-
 ctatores, & ijdē immotæ doct̃rīnæ

H ij Dei

Dei audacissimi contēptores, tantū euāgelij ī corde haberēt, quātū se in ore habere arbitrant. Desidero em̄ euāgeliū tā in animis q̄ in linguis, q̄q̄ ī factis illorū. Nisi vero euāgelion sit, malū machinari, seducere, & p̄licentē viūere. Q̄d diu illi falsi pastores, q̄d cœpunt, facere p̄gunt, reclamātes optimis cōsilijs atq̄ saluberrimis admonitiōibus, sati⁹ qp̄pe rati mala ire via q̄ redire, non desinā vos dilectissimi Fratres sollicitissime dehortari, ne istos in aīorū vestrorū Christo sacrorū penetralia irrepe patiamini. Nolite putare, Deū Opt. Max. suū velle euāgeliū p̄ abiectissimos istos scurras atq̄ leuissimos Pantalabos in orbē mittere, posteaq̄ primo tempore sacrosanctū illud

my

STICA DE PASTORIB. 117

myſteriũ vniuerſitati gentiũ p vo
 catos ſervos ſuos apłos et horũ ſuc
 ceſſores, viros ſine om̃i exceptiõe
 ſãctiſſimos ac grauiff. p ſua boni
 tate æterna patefecit. Quales iſti
 ſũt euãgeliſtæ, tale eſt euãgeliõ: q̃
 les legati, talis legatio: q̃les paſto
 res, talia paſcua. Confitemur opus
 fuiſſe religiõis tenebris q̃buſdã ob
 ſcuratæ reparatiõe aliq̃, ſed talib⁹
 apłis (in cõfeſſo eſt q̃d gemo) e re
 ligiõe rebellio, & e regno virtutũ
 regnũ vitiorũ fit, vt maxime illi ſe
 penumero veriſſima doceãt. Si pa
 ſtores, hoc eſt, Dei donum videri
 volũt, exuãt hæreticos, & eccleſiæ
 redintegrãdę nauẽt operã. Tollat,
 q̃ non nouit eos. Lupi graues ſunt
 ſub ouillo indumẽto. Quale nam
 eſt ouillũ indumẽtũ? Mirũ ni euã

H iñ ge

gelion, & indefinēt in ore repetitus Christus. Fructus harū arborū pfert oībus seculis iudiciū de ijs. Hortor in fine vos Fratres, vt nō hanc horā tantū detis pastorīe rei cōsiderandæ, verū etiā q̄tq̄t viuere cōtigerit, his in fluctib⁹, his in vndis, qbus nihil vnq̄ fuit periculosi⁹. Agnoscite vos vocatos pastores esse diuini gregis, nec aliā ob causam solē ac lunā intueri, nisi vt gnauit pascatis, hoc est, baptizatū populū in cognitiōe Christianarū rerū eruditum felicissime reddatis. Agedū, animos sumite, suggestus cōscendite, patrē misericordiæ inuocate, Scripturas sanctas p̄legite cupidissimis hoībus, p̄lectas explanate, explanatas inculcate, inculcatas memorijs auditorū cōmendate,

te, cōmendatas memorijs in vsum
quotidianū pducite. Nemo vos
despiciat. Si oggannit hæretic⁹ ob
seruator, si sibilat pseudocatholic⁹
Bucenta, si murmurat Christiane
disciplinæ osor, si ronchissat ama
tor seculi huius, caue diligenter ne
vltionem suggerēte ira, inceptum
sermonis cursum deferas. Estote fi
di dispēsatores dimēsi cibi. Facite
opus euāgelistis dignū. Bonū cer
tamen certate, & ne defatigemini.
Ita deniq; per oīa pascite, vt susce
ptum ministeriū hoc non tam Pa
storitiū q̃ Pōtificiū, vobis olim
adferat ī clarificatis corporib⁹ in
enarrabile gaudium, parit̃ & pro
missam illam hæreditatem, cuius
spe immensa viuimus, re ipsa exhi
beat.

DIXI.

De officio Custodis et omnium, Franc. Pomm. 1567